

La Banda Sonora de la Vida

LLIBRET 2017-18

CAPTURA ELS NOSTRES 70 ANYS

www.fallaeste.com
#BSODeLaVida

1 INSPIRACIÓ INICIAL

a. La banda sonora de la vida

La **música** és l'art d'organitzar en el temps els sons.
És l'art de coordinar i transmetre efectes sonors,
harmoniosos, i estèticament vàlids, sent transmesos a través
de la veu i instruments musicals. La **música** és la
manifestació artística i cultural d'un poble i alhora, és el mitjà
mitjançant el qual un individu expressa els seus sentiments.

La Banda Sonora de la Vida

LLIBRET 2017-18

La Banda Sonora de la Vida

La portada representa el sentiment de la música en una escena fallera.
Els músics toquen una cançó en un moment molt emotiu per a la fallera, pot ser
una ofrena, igual la nit de la cremà.

Per traslladar l'essència de la festa s'han utilitzat tècniques que simulen un acabat
en cartró pedra retallat amb fons de foc pintat en óleo.

Vicent Ivàrs
Autor de la portada

Pròleg

Un any més el nostre equip ha ideat crear un llibret que arribe a tots a través dels sentits, com la nostra festa estimada. Recorde a tots els components que formem aquest llibret asseguts. Encara sonaven als nostres caps les últimes notes de la xaranga amb què finalitza un any d'esdeveniments. Tal vegada ahí és on va començar la idea.

Gaudim de la festa fallera a través dels cinc sentits. Amb la vista, gaudim dels colors, de la llum que ens enlluerna quan alcem la vista per contemplar meravellats cada monument. L'olfacte ens fa viatjar a través de l'olor a pólvora pels nostres barris, gaudint de l'olor de les flors que renaixen amb la nova estació, dels menjars al carrer,... Ací també entra en joc el gust per assaborir cada plat. A través del tacte gaudim de la calor d'un abraç, abraços d'alegria, de celebració, de festa. I finalment, l'oïda.

Aquest any el nostre llibret va dedicat a un dels pilars fonamentals de la nostra festa, la música. Però la música en majúscules. Eixa que en arribar la setmana gran de la festa s'escolta per cada barri i ens fa posar-nos en peu d'un bot.

Sota el títol "La Banda Sonora de la Vida" hem recopilat una sèrie d'articles meravellosos. Articles d'autèntics professionals, alguns ben coneguts per tots, i altres articles d'amants incondicionals d'aquest art tan complet que ens faran emocionar-nos al recordar tants moments viscuts al voltant de cançons i melodies.

Alguns lectors gaudiran amb la nostra explicació de la falla, elaborada en clau d'humor per un dels nostres estimats fallers que cada any ens sorprèn amb els seus escrits. Altres preferiran parar-se a recordar tots els moments que s'il·lustren en les imatges de l'exercici. De segur que algú haurà sentit més curiositat amb el títol, el qual s'entendrà de seguida a través de la lectura de cada article. La música forma part de les nostres vides, des del ventre de les nostres mares on escoltem les primeres melodies. Perquè només una melodia és capaç de fer-nos viatjar en el temps, un record, una part de la nostra vida, aquell any meravellós en què...

Dins de tot el tram de les falles, algú podria imaginar-se una arplegada de falleres sense la música? El dia dels premis sense el soroll meravellós de la banda? La visita als diferents barris sense l'algaravia d'una xaranga? I com no, la culminació de la festa, l'ofrena sempre envoltada de ritmes emocionants que ens acompanyen fins als últims moments de cada exercici, fins que tot queda reduït de nou a cendres.

Sí amics, si hi ha alguna cosa que ens fa bategar fort el cor en sentir-la i en moltíssimes ocasions deixar anar alguna llàgrima és, sense cap mena de dubte, la música. Pense que és la principal protagonista de qualsevol acte festiu i no festiu de la vida.

Amunt companys, que ja sona El Fallero. Carreguem les piles i comencem a ballar, que res ens farà sentir-nos millor que reunir-nos a la plaça. Sentir de nou l'olor a pólvora de la mascletà. I com no, escoltar els instruments de la nostra xaranga tocant el nostre himne: "Som de l'Oeste!"

EQUIP DE COORDINACIÓ

EDITA: Associació cultural i festiva Falla Districte Oeste

COORDINACIÓ: Valentín Alcalà i Aina Adam

FOTOGRAFIA: Guillem i Bustos

FOTOGRAFIA ARTICLES I TRACTAMENT D'IMATGE: Alba Giner, Adrián Martín i Cristina Reig.

PUBLICITAT: Vicent Josep Montaner, Llorenç Molina i Leo Castillo.

MAQUETACIÓ: Jessica García

IMPREMTA: Paper i Traços

COL-LABORACIONS: Vicent Gayà, Manuel Márquez, Alvaro Monfort, Ángel Jiménez, Marta Mura.

DEPÒSIT LEGAL: A 27-2018

JUSTIFICACIÓ DE TIRADA EN PAPER: 350

DESCÀRREGA DEL LLIBRET EN DIGITAL: fallaoeste.com/llibrets

Exemplar gratuït

Equip de coordinació

El present llibret ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat Valenciana per a la promoció de l'ús del Valencià.

El present llibret ha participat en la convocatòria dels premis de la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Dénia per a la promoció de la cultura popular als llibrets de falles 2018.

El present llibret ha participat en la convocatòria dels premis de les Lletres Falleres per potenciar els continguts culturals dels llibrets de falla:

Premi + COMPLET

Premi Portal de la Valldigna a la millor poesia lírica

Premi Climent Mata a la millor maquetació i i disseny gràfic

Premi Mocador al millor assaig sobre falles i cultura popular valenciana

Premi Murta al millor microrelat

Premi Enric Soler i Godes al millor article d'un llibret

Aquest llibret ha estat revisat pel Departament de Normalització Lingüística de l'Ajuntament de Dénia.

L'associació cultural i festiva Falla Districte Oeste no es fa responsable, ni comparteix necessàriament, les opinions dels seus col·laboradors.

EQUIP DE REDACCIÓ

Vicent Ivars – Dissenyador gràfic multimèdia. Responsable d'imatge i comunicació en Coto Consulting.

Vicent Crespo – Músic. Professor de música a la Banda Simfònica Municipal d'Alacant.

Joan Bou – Músic. Professor de percussió del Conservatori Professional de Xàbia, component de la Banda de Música de Xàbia. Director de l'Orquestra del Centre Artístic Musical de Xàbia.

Raquel Ronda – Música. Professora d'anglès de l'IES Maria Ibars de Dénia.

German Olivencia – Músic.

Santiago Zeiler – Família Tenor Cortis. Professor de Tecnologia de l'IES Maria Ibars de Dénia.

Robert Frau – Músic. Component de la xaranga Toca't un Ou de Dénia. Vicepresident de l'Agrupació Artística Musical de Dénia.

Javier Pinto – Compositor. Component de la xaranga Toca't un Ou de Dénia. President de l'Agrupació Artística Musical de Dénia.

Paco Muñoz – Poeta. Cantautor.

Josep Nadal – Fundador del grup "La Gossa Sorda". Cantant. Compositor. Polític. Filòleg.

Paco Vicedo – Expresident de la Federació de Dolçaina i Tabalet del País Valencià. President i fundador de La Xafigà, President de Federació Valenciana de dolçainers i tabaleters. Alcalde i regidor de festes de Muro d' Alcoi.

Equip de redacció

Joan Felip Sala – Faller de Falla Baix la Mar de Dénia. Membre del Col·lectiu d'Estudis Fallers de Dénia i la Marina Alta.

Toni Martí – Expresident de la Falla Oeste.

Josep Borredà – Pirotècnic. Pirotècnia Borredà de Rafelcofer.

Antoni González - Colla de Percussió i Dolçaina la Xareta.

Miquel Asunción – Músic. Component de la xaranga "Cachorras Band" de Dénia.

Josep Marí – Músic. Component de la xaranga "Cachorras Band" de Dénia.

Virginio Narro – Músic. Component de la Banda "los Claveles" d'Alacant.

Xàvier Gamez – Artesà faller.

José García – Faller.

Aina Adam – Fallera. Diplomada en magisteri d'anglès. Mestra al CEIP Les Vessanes de Dénia.

Pilar Siscar – Diplomada en magisteri. Mestra al CEIP Les Vessanes de Dénia. Membre de Dianium Dansa.

Soledad Davia– Filla de Moisés Davia, compositor de l'himne de la ciutat de Dénia.

Alejandro Ruíz – Nebot de Moisés Davia, compositor de l'himne de la ciutat de Dénia.

b. ÍNDEX

Sumari

a. Autor de la portada

Vicent Ivars

Dissenyador gràfic multimèdia.

Responsable d'imatge i comunicació en Coto Consulting

b. Pròleg

Aina Adam

Diplomada en magisteri d'anglès.

Mestra al CEIP Les Vessanes de Dénia

c. Introducció. Les Primeres Notes

Vicent Crespo

Músic

Professor de música a la Banda Simfònica Municipal d'Alacant

d. Introducció. Música a les Falles

Joan Bou

Músic

*Professor de percussió del Conservatori Professional de Xàbia,
component de la Banda de Música de Xàbia*

Director de l'Orquestra del Centre Artístic Musical de Xàbia.

Composició

e. La clau de la partitura

Vicent Josep Montaner Ivars
President 2018

f. L'harmonia de la peça

Rosa Pastor i Sospedra
Fallera Major 2018

g. Monument gran

Pitjor que els xiquets
Palacio i Serra
Explicació: Jose García de la Reina

h. Les notes

Comissió gran

i. Baritono

Aitor Taverner Parada
President Infantil 2018

j. Aria

Celia Llorens i Pina
Fallera Major Infantil 2018

k. Monument infantil

Tabú returns
Xàvier Gámez

l. Crescendo

Comissió infantil

m. Melodia d'estiu

El ball dels vampirs
Carrosses 2017

n. Pergamí 2018

Retalls de Festa
Vicent Ivars

Peca primera

o. La música com a expressió d'un sentiment

Raquel Ronda

Música

Professora d'anglès de l'IES Maria Ibars de Dénia

p. Des de ben menudets

German Olivencia

Músic

q. Tenor Cortis. Referent de Dénia

Santiago Zeiler

Família Tenor Cortis

Professor de Tecnologia de l'IES Maria Ibars de Dénia

r. Música i falles

Robert Frau

Músic

Component de la xaranga Toca't un Ou de Dénia

Vicepresident de l'Agrupació Artística Musical de

Dénia

s. La llarga tradició musical d'una ciutat

Javier Pinto

Compositor

Component de la xaranga Toca't un Ou de Dénia

President de l'Agrupació Artística Musical de Dénia

t. El meu granet d'arena, càlida arena, arena llevantina

Soledad Davia

*Filla de Moisés Davia, compositor de l'himne de la
ciutat de Dénia*

Peça segona

u. Música de les comarques

Paco Muñoz

Poeta

Cantautor

v. Un poble de cançons.

Josep Nadal

Fundador del grup "La Gossa Sorda"

Cantant

Compositor

Polític

Filòleg

w. Dolçaina i tabalet: la raó de les colles.

Paco Vicedo

President i fundador de La Xafigà.

President de Federació Valenciana de dolçainers i tabaleters.

Alcalde i regidor de festes de Muro d' Alcoi.

x. Dansa i música.

Pilar Siscar

Diplomada en magisteri

Mestra al CEIP Les Vessanes de Dénia

Peça principal

y. Les falles són música!

Joan Felip Sala

Faller de Falla Baix la Mar de Dénia

Membre del Col·lectiu d'Estudis Fallers de Dénia i la Marina Alta

z. L'Himne dels fallers

Toni Martí

Expresident de la Falla Oeste

aa. Una banda sonora sense partitura

Josep Borredà

Pirotècnic

Pirotècnia Borredà de Rafelcofer

ab. Albaes: dolçaina i tabalet

Antoni González

Colla de Percussió i Dolçaina la Xareta

Peça dels 70 anys

ac. Així sona l'Oeste. La partitura

Miquel Asunción

Música

Component de la xaranga "Cachorras Band" de Dénia

ae. Des de l'altre costat

Virginio Narro

Música

Component de la Banda "Los Claveles" d'Alacant

af. Present i futur

Josep Marí

Música

Component de la xaranga "Cachorras Band" de Dénia

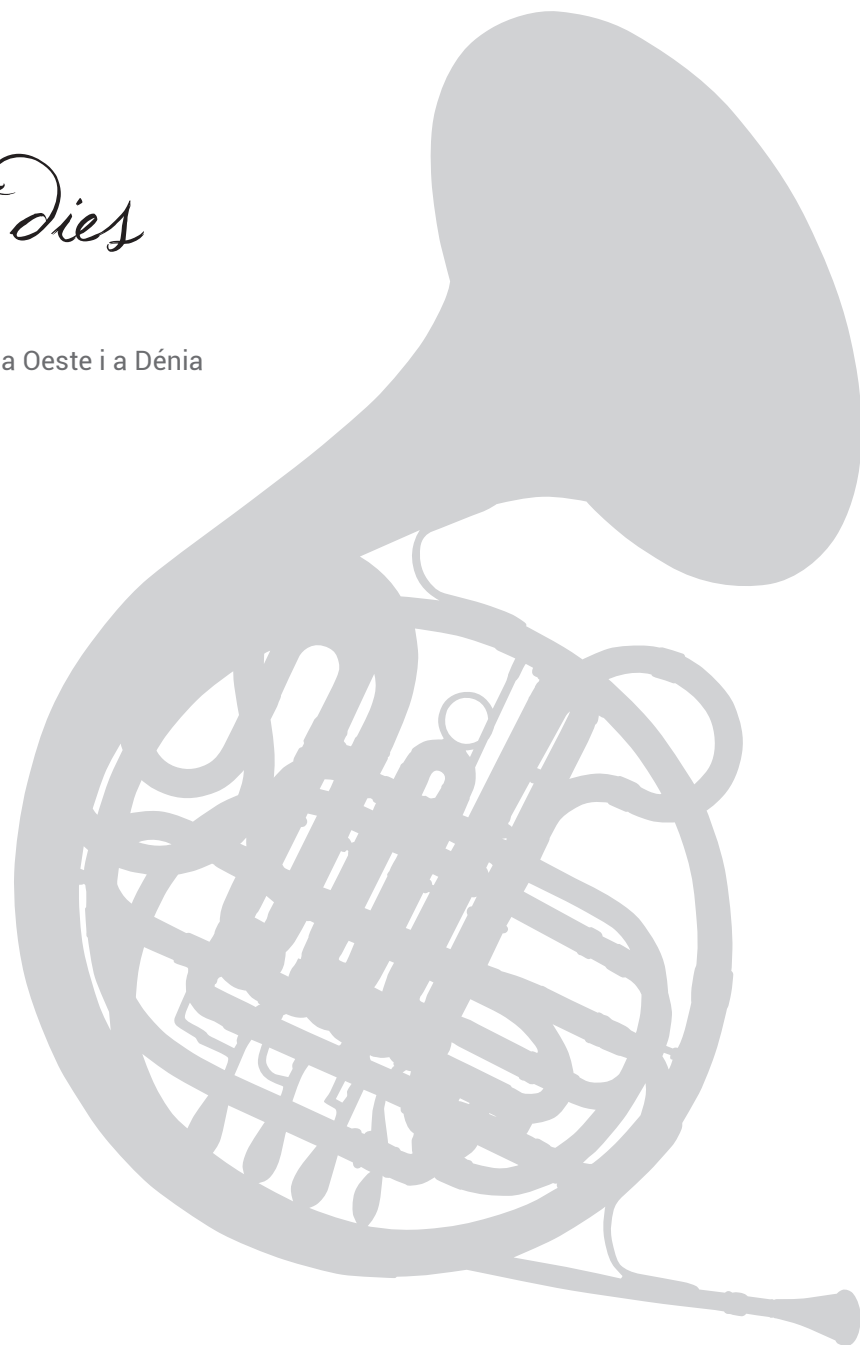
Música 365 dies

ag. Programa.

Programació per a les Falles 2018 a la Falla Oeste i a Dénia

ah. Diari d'un faller.

Fotografies de l'exercici 2017/18

c. Les premières notes

Les primeres notes

Notinc pentagrama pera escriure el primer que em ve al cap quan comence a escriure estes paraules... Sol, La, Si, Re, Sol, Fa, Fa, Re... Aquell que sàpiga música i tinga una miqueta d'imaginació ja sabrà que són els primers compassos de la melodia sense cap mena de dubte més coneguda en el món faller. És l'inici del seu himne, el pasdoble el Fallero del mestre Serrano.

Per a qui no conega al mestre Serrano només diré una cosa, és el compositor d'una de les obres més controvertides que trobem dins del repertori musical valencià, ja que fou també, el compositor de l'Himne de la Comunitat Valenciana. Bé, realment no és l'Himne de la Comunitat, que ningú s'enfada, en realitat és l'Himne de l'Exposició Regional Valenciana de 1909 i que gairebé 20 anys després es va reciclar per a passar a ser el que és hui en dia.

El mestre Serrano fou un dels compositors valencians més coneguts i famosos de l'època i, sobretot, dels que millor ha arribat als nostres dies, si més no, amb el pasdoble del qual he començat a parlar en este escrit: El Fallero.

Quan em van dir d'escriure alguna cosa per al llibret de la falla referent a la música, vos seré sincer, no sabia com treure-m'ho de les mans. No sóc una persona que es prodigue molt en escriure moltes coses. Després de pensar uns dies vaig pensar que si hi ha una cosa que uneix al món faller per damunt de tot és el seu Himne, sense cap mena de dubte, cadascú se'l fa propi com a referent musical en festes.

De fet sóc dels que pensa que les festes, siga la que siga, Falles, Moros i Cristians, Fogueres etc., no serien res sense la música que les acompanya. És cert que les falles tenen altres elements que les defineixen: el Monument Faller, la vestimenta, els coets...però serà per defecte professional o perquè realment ho sent així, la música és el suport de la festa fallera.

Este any celebraré els meus 25 anys a la Banda de Dénia (Agrupació Artística Musical de Dénia), i una de les coses que més i millor recorde és quan s'apropaven les presentacions falleres, la Banda en aquella època les feia totes o gairebé totes i va coincidir en l'any en què jo entrava com a educand. Recorde acabar les classes de solfeig a la Banda i anar a buscar, ja a les fosques, als companys que ja havien començat la presentació fallera, allà anàvem, el meu germà Josep, el meu cosí Francesc, Jaume, Bertomeu i d'altres a buscar-la. Només teníem dues maneres de trobar a la Banda, una preguntant a la gent: Heu vist a la Banda? I l'altra que era la millor, era seguir el soroll de la traca en la llunyania seguit del Fallero i allà que anàvem corrent un grapat de xiquets als quals la música, la Banda i les Falles feien despertar coses que només es viuen en eixes edats, i ara 25 anys després les recordem: la Il·lusió.

Ara 25 anys després, amb el pas del temps, te n'adones de tot allò que la música t'ha donat. I en el meu cas és molt: m'ha donat una feina (Banda Simfònica Municipal d'Alacant), un bon grapat d'amics allà on he anat, inclús m'ha donat una esposa, Àlicia, música igual que jo...que ens coneguèrem treballant al Liceu de Barcelona, dos fills meravellosos (Aleix i Marcel) i tot això t'ho dona la música, perquè sense aquella història de menudet buscant a la Banda pels carrers de Dénia, no es pot ni entendre ni explicar tot allò que ha passat 25 anys després.

La música t'ho dona tot sense demanar-te res a canvi, en el meu cas és evident, família, feina, amics i, a canvi, sols et demana temps, la utilització d'eixe temps i la quantitat de temps utilitzat et serà recompensat posteriorment...

Les Falles són instants, són moments que a cadascú li suposen una cosa o una altra, que li omplin més o menys depenent del moment i la seua circumstància, per a uns el més bonic és la Plantà, per a d'altres els moments del premis, les visites a la resta de falles, la cremà...totes aquestes imatges junt amb

Les primeres notes

d'altres es mesclen i creen en cadascú de nosaltres eixe record que perdurará almenys fins a l'any següent.

Hi ha un d'eixos instants que me l'he guardat perquè per a mi és el que més m'agrada, el dia de l'Ofrena, perquè és un dia per a gaudir de la MÚSICA!!! En majúscules!!! Fer l'ofrena amb la banda al complet pujant pel carrer del Marqués de Campo amunt no té preu!!! Igual que passa el dia de la desfilada de Moros i Cristians però en sentit invers, baixant pel carrer...

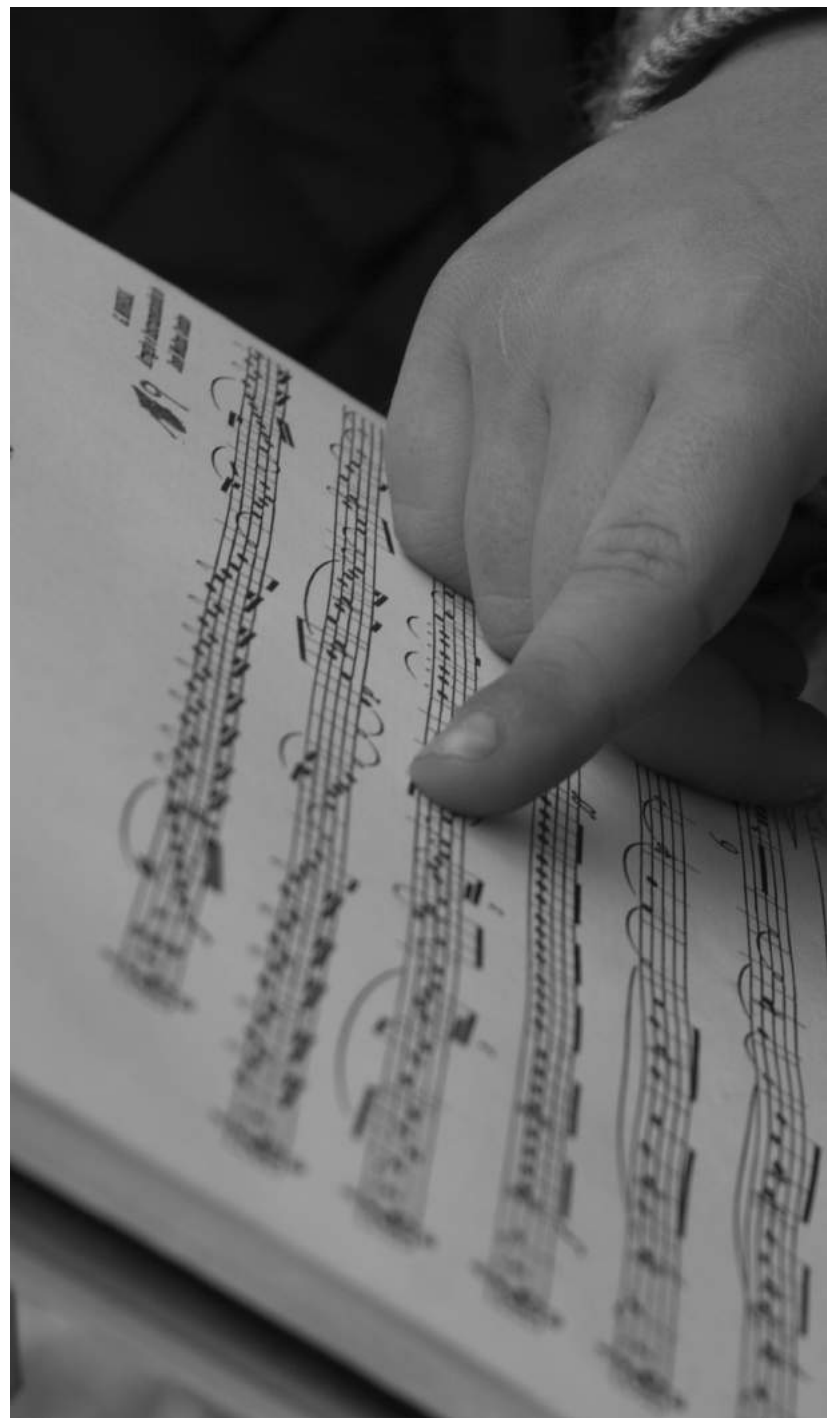
No sé si a vosaltres us passa. A mi, ho confesse, sí. Passa la vida i ens anem fent més còmodes. Quan tenia 12 anys m'abellia caminar per tota Dénia; quan en tenia 16 volia tocar xaranga i les cançons de l'època; arribat als 20 t'apeteix tocar-ne dues mentre et fas dos cervesetes; i ara, que en tinc 38, el que m'apeteix és tocar el dia de l'Ofrena.

Per a acabar vaig a confessar-vos un secret. Jo no he sigut mai faller, però la meua falla ha sigut des de sempre la Falla Oeste (i el primer grup dels mariners). La meua família paterna i germans són de Baix la Mar (que tot siga dit, és la meua segona falla preferida). Però la meua família materna ha sigut sempre de la falla Oeste i jo, com no, em vaig decantar per vosaltres i fonamentalment per la música. Perquè he de dir-vos una cosa, sou els que millor heu respectat la música (no vull dir que els altres no ho facen), ho dic des de la vessant artística. Per a mi heu tingut sempre les millors Xarangues tocant amb vosaltres, durant molts anys a Los Claveles i ja fa un grapat, a la Cachorras Band, de la qual jo vaig ser membre durant molts anys.

Desitjar-vos, de tot cor, molta sort i alegries enguany!!!

Vicent Crespo

Músic. Professor de música a la Banda
Simfònica Municipal d'Alacant.

d. Música a les falles

Música a les falles

Vaig tindre la sort d'entrar en el món de les bandes molt jove. Als cinc anys vaig eixir amb la meua banda amb un tabalet al coll i vestit de blanc (era el color de l'uniforme d'estiu de la banda de Xàbia). Va ser a les Fogueres del 1974. Jo anava al costat del Director de la banda, Salvador Salvà (autor entre d'altres del conegut pasdoble Xàbia), tocant al ritme que em marcaven els meus companys de la percussió.

Les primeres falles que recorde van ser les de l'any 1978, en les quals la banda de Xàbia va anar a València a tocar. En aquella època, les bandes que solien anar a València eren prou grans (de fet, a voltes semblava que hi havia més músics que festers). Malauradament això ha anat minvant i cada volta es veuen grups de músics més reduïts, sobretot a pobles grans amb moltes falles (l'excusa, com sempre, la crisi). Sort que a la nostra falla ho tenim ben clar des de sempre i hem tingut magnífics acompanyants: des de la banda del Regiment d'Infanteria d'Alcoi fins a "Los Claveles" d'Alacant i actualment la "Cachorra's Band" de Dénia.

Despertà

La despertà era un moment màgic: tot el món es preparava per començar el dia de festa. Passàvem pels carrers i la gent, mig adormida, anava alçant les persianes per vore'ns passar. Les més matineres ja havien arruixat el carrer perquè estiguera net i preparat per quan passaren els festers i les festeres. Un dels meus millors records és l'olor de pólvora característic que feien "les bales", que era com també anomenàvem els coets de bac, i el so que es mesclava amb la música dels pasdobles deniers.

I, com era la música de la despertà? Els pasdobles deniers eren els que normalment es sentien de bon matí. Eren pasdobles lleugers de ritme i de caràcter marcial, amb melodies que en alguns fragments recorden les bandes de cornetes i tambors, doncs provenien principalment de la música militar relacionada amb el toc d'alçada dels soldats: la diana. Uns dels pasdobles que recorde són "Blancos, blancos" i "Banderas moradas" de Martín Alonso.

Cercavila

El primer contacte que vaig tindre amb les falles de Dénia va ser amb la falla les Roques. Recorde les desfilades amunt i avall per a recollir les falleres i per anar a vore les altres falles pels carrers de tota Dénia.

I, què podem sentir en les cercaviles? Les cercaviles o passacarrers, podríem dir que són els actes, com he dit, en els quals passegem pel nostre poble, bé siga per a recollir les falleres, els càrrecs o per fer pleitesia i anar a visitar altres falles. Normalment ahí, com que són actes menys oficials, cap qualsevol tipus de música. Des de pasdobles clàssics (Xàbia, La entrada, Segrelles...) pasdobles festers (Paquito el Xocolater, clàssic de sempre), pasdobles torers (Amparito Roca, El gato montés...), pasdobles fallers com

Música a les falles

els que van popularitzar allà pels anys 80 "Els Pavesos" (El Xisme, Fallero, Horxatera Valenciana...) fins les músiques més actuals (una de les primeres que recorde haver tocat és "El Bimbo" de Georgie Dann, fins arribar inclús al "Taxi", però això sí, conduint "Despacito").

Ofrena

Mai havia vist tants músics junts, tants fallers i falleres, tantes flors com en la meua primera ofrena a València. Recorde que estava molt cansat i que anava buscant raconets en les voreres per a recuperar-me un poquet, però després d'una llarga espera fins que li tocara a la nostra falla, vam entrar a la plaça de la Verge. No sabia on mirar; tot allò em semblava impressionant.

Quina música tocàvem? És en l'ofrena i també en la resta d'actes oficials (com la recollida de càrrecs, banderins, presentacions...) on podem escoltar la música de banda més valenciana. Per una banda tenim els pasdobles més seriosos (o més "sentats", com diem de vegades) que solem tocar d'una manera un poc més lenta, perquè sonen més solemnes i donar més importància a l'acte com "Camino de Rosas" de J. Franco Ribate. I per altra banda tenim, com he dit, els Pasdobles Valencians (per a mi els que més trobe a faltar en la festa). Són pasdobles en els quals de vegades es sol incloure en les melodies, de manera més o menys evident, fragments de la música popular valenciana, i que normalment porten noms que al·ludeixen a llocs, situacions, personatges i, fins i tot càrrecs o Falleres Majors ("València" de J. Padilla, "L'Entrà la Murta" de S. Giner, "Valencianeta" de L. Martí...).

I si em permeteu, vaig a posar-me un poquet reivindicatiu: Hi ha molts concursos de música festera (de Moros i Cristians)

al llarg del nostre territori, però molt pocs de la nostra festa fallera (algun pel Cap i Casal i poca cosa més). A vore si tenim sort i alguna de les autoritats corresponents ens tiren una maneta i ens ajuden perquè les nostres falles també tinguen la seua pròpia música.

Cremà

Dins la Cremà, acte culminant de la festa fallera, he volgut posar la música més representativa de la nostra societat, de la nostra comissió o de la nostra festa en general. Són els himnes, que poden ser més o menys oficials, però que ens identifiquen com a fallers o com a membres de la societat en què es mouen les falles.

Si haguérem de triar una cançó per a identificar les falles, pense que quasi tots ho tindríem clar: no podem concebre que la fallera isca de sa casa sense passar per "l'estoreta velleta per a la falla de Sant Josep", del pasdoble "El Fallero" del mestre José Serrano, autor també de l'himne de la Comunitat que, almenys musicalment per a mi, és un dels més bonics de tots els de les comunitats espanyoles i que s'ha utilitzat per a tancar l'any faller amb la cremà.

Però si ens agrada sentir un himne, per descomptat és el nostre. És el que tenim i és amb el qual gaudim, perquè "Som de l'Oeste".

Et sona?

Joan Bou

Músic. Professor de percussió

. Director de l'Orquestra del Centre Artístic Musical de Xàbia.

2. COMPOSICIÓ

a. La clau de la partitura

President

Enguany tinc la satisfacció de dirigir-me a tots vostés com a president de la falla que tant estime.

Des d'aquestes línies voldria expressar el meu orgull per haver tingut l'oportunitat de representar, junt amb Rosa, Celia i Aitor, a la comissió de la falla Oeste en un any tan especial com és el seu setanta aniversari. M'agradaria donar les gràcies a totes les persones que amb el seu esforç han fet que aquests dotze mesos plens de celebracions hagen sigut possible.

Enmig d'un escenari de coets, pólvora, música i colors, vos convida a gaudir d'aquestes festes josefines amb la mateixa intensitat amb què les flames del dia de Sant Josep donen per finalitzat un exercici faller que sempre romandrà en el meu record.

Vicent Josep Montaner Ibars

b. L'harmonia de la peça

Fallera Major
Rosa Pastor Sospedra

És la història d'un somni
que es torna realitat,
la llum d'un raig espontani
il·lumina el nom desitjat.

És l'amor per una festa
que es viu amb il·lusió,
destacada de la resta
amb alegria i devoció.

Escriure paraules per a tu
no és tasca senzilla,
molts sentiments en comú
amb falda i sabatilla.

Vaquers, disculpeu a l'escriptor
que redacta aquesta fita,
sense saber però amb amor
així diu la meua dita.

La fallera que dibuixa
un somriure contagiós,
té llavis color maduixa
i semblant un tant picardiós.

Aquesta vaquera és regina
sense dubte, de cor,
quan sone la dolçaina
regnarà com a Fallera Major.

Escolta com tremola
la plaça del vostre barri,
com si fóra una castanyola
la pólvora i el seu repertori.

El cel content ens mostra
eixa gran satisfacció,
ella, regina vostra
i dels pares, l'adoració.

Ara pinta't els llavis
i dirigeix-te a la lluna,
eres l'orgull dels teus avis
perquè com tu, ninguna.

Un consell, riu i bota,
el temps passa volant,
també, canta i balla,
gaudeix cada instant.

Posa a punt els sentits,
viu moments fins l'ànima,
riu amb grans i petits
i deixa caure una llàgrima.

Perquè el somni és teu,
i s'ha tornat realitat,
gaudeix pertot arreu,
és ara, i és veritat.

PITJOR QUE ELS XIQUETS!

Palacio i Serra

c. Pitjor que els xiquets

Monument Gran

Palacio i Serra

TEMA PRINCIPAL

Bon dia tinguen vostés
aquí comença l'explicació de la falla
monument que esperem amb interès
i que de segur donarà la talla
per vore si no hi ha dos sense tres

Els majors són un pou de saviessa
on en cas de dubte preguntar
et guiaran sempre amb certesa
per a que els problemes poder afrontar
triant la solució amb fermesa

La seua experiència vital
els fa aprofitar cada segon de la vida
gaudir per a ells és capital
amb humor i sense mida
donant cada dia un recital

Però les nostres protagonistes
dona la casualitat
són un poquet antagonistes
de tot el que hem contat
a més de ser prou egoïstes

No sé si és perquè vénen
de Madrid o del cap i casal
el nostre no l'entenen
ho fem tot fatal
dient-nos el que a casa sí tenen

Es pugen per les parets
desconeixen la paciència
sempre abillades de collarets
però res de coherència
son pitjor que els xiquets

Aquestes són de València
d'un "convento" prop del trenet
ara Luis i Pepe a consciència
les portaran a un barri guapet
el nostre, quina coincidència

Encara que no ho aparenta
la Falla Oeste té molts anys
compromesa, festeria i valenta
(més que les "ueles" almenys)
enguany fem setanta

Palacio i Serra, que són uns solets
junt a nosaltres, els vaquers
quan parlem de premis som bouets
I és que en això, també som els primers
que som pitjor que els xiquets

Enguany la lluita serà entre l'harmonia
o tal vegada la qualitat,
que tornen el rogets de la llunyania
o com diuen els experts de la falsetat
que la "cartonà" es faça hegemonia

c. Pitjor que els Xiquets

Monument Gran

ESCENA DE LA PLATJA I GANDULA

Continuant amb el monument
toca parlar de les platges
per sort, no per l'argument
de les massificacions salvatges
per la costa que tenim, afortunadament

La queixa majoritària
és la falta de neteja
el volem perfecte, de manera diària
mirem el Caribe amb enveja
això sí, sense patir la maquinària

Si la posidònia vas a llevar
després de temporal
la platja tocarà regenerar
l'alga es primordial
per a la mar, poder calmar

També el nostre litoral
més concretament La Marineta
va rebre un nou festival
no de música, sinó de cullereta
amb cuiners de talla internacional

El DNA va ser un èxit total
pero hi ha molt a millorar
adequar un racó menut pero ideal
que tanta aflluència no pot suportar
alguna passarel.la no vindria mal

ESCENA CENTRE COMERCIAL

Ondara aspira ser capital
Dénia ho es, però no camina
un error garrafal
adéu, Portal de la Marina
adéu, centre comercial

Igual estem exagerant
que allí estiga
no és per a tant
és ciutat amiga
i al costat, important

Amb aquesta escena
volem recordar
aquella mala faena
quan els polítics es van enredar
i Dénia sense portal, quina pena

Ens encanta que el món empresarial
encara que siga Denier
recolze de manera especial
al sector faller
La Marina, sí té un gran Portal

El que representem a la falla
és un senyor molt enfadat
amb bastó de bona talla
i planta d'adinerat
a vore qui el calla

Monument Gran

ESCENA BALANCÍ XIQUET

Per un costat del monument
un xiquet amb balancí vol jugar
la iaia el vigila en tot moment
a mi ara em toca explicar
el que significa a la meua ment

La vida és molt capritxosa
el que hui es blanc
demà negre o inclús rosa
un dia baix un barranc
i l'altre a una muntanya preciosa

La metàfora que vull contar
tracta d'una ex-alcaldeessa
que a Dènia va ser popular
i que ara estarà pressa
dels nervis, vull pensar

Ana ha tingut mala pata
per fer-se periodista
la UCO li ha dit: "xata
amb la Púnica has anat de festa
eres la nostra candidata"

ESCENA OBRA- BASTIDA

Un altre tema del cadafal
és un clàssic de la tercera edat
vigilar obres per a ells, es natural
donar la llaga com un cunyat
i criticar qui treballa, ben normal

L'estació de bus de Torrecremada
encara que siga temporal
ha d'estar ben acabada
a les xarxes diuen que està mal
l'autocar no pot girar a la parada

Esperarem que finalitzen les obres
que preparen la logística
ja vorem si eixim als llibres
per una cagada històrica
Podran fer les maniobres?

COMIAT

Arriba a la fi l'explicació
ara deixaré de patir
toca demanar perdó
a qui ho vaja a llegir
per aquesta autèntica aberració

d. Les notes

Comissió Gran

President:
Vicent Josep Montaner Ivars

Vicepresident 1:
Javier Jiménez Cardona

Vicepresident 2:
Rubén Flores Motilla

Vicepresident 3:
Javier Tadeo Senén Carrascosa

Vicepresident 4:
David Ochoa Pérez

Secretaria:
Leo Molina Candel

Tresorer:
Pedro Doménech De Antonio

Del. Quotes I Loteries:
Salva Contrí Ivars
Rafa Collado Gascón

Del. Quotes Extres:
José García De La Reina Jaén

Del. Pergamins:
Ricardo Nadal Abellán
Gema Català Devesa

Del. Lingüística I Promocio Del Valencià:
Aina Adam Sellés
Txusa Marcilla Parreño
Paula Llinares Torres
Noelia Vargas Sánchez
Marta Lledó Martí

Del. Premsa I Tecnologies:
Valentín Alcalá Martínez
Adrián Martín García
Alba Giner Marco
Cristina Reig Balaguer
Aina Adam Sellés

Del. Infants:
Bea Delgado Gómez
Cristina Gutierrez Cann
Carmina Beneyto Alexandre
Cristina Català Moncho

Del. Cohets:
José Rubio Martínez

Delegada Femenina:
Laura Rubio Masià

Del. Festejos:
Javier Tadeo Senén Carrascosa
Alba Giner Marco
Cristina Benavente García
Cristina Reig Balaguer
Israel Pérez Monteagudo
María Perles Perles
M.ª Jesús Pastor Calabuig
Pepe Romá Llorens
Alex Salmerón Ortiz
María Navarro García
Laura Reig Balaguer

Del. Publicitat
Leo Castillo Berruti
Llorenç Molina Candel
Vicent Josep Montaner Ivars

Del. Protocol I Dia De La Bandera:
Begoña Masià Larrosa
José Miguel Morera Díaz
Cristina Benavente García
Tania Carrió Ávalos
Lara Rubio Masià

Del. Cadets:
Cristina Benavente García
Alba Giner Marco
Aarón Magallón Jiménez
Adrián Martín García
Alex Salmerón Ortíz

Del. Casal:
Jaime Tarín Pérez
Verónica Alcalá Martínez
Israel Pérez Monteagudo
Adam Gavilá Devesa
Adrián Torres Climent
Eli Ochoa Pérez
Cristina Benavente García
María Perles Perles

Del. Artística:
Juan Carlos Catalá Grande
Antonio García Santonja
Benito Ferrer Donet
Juan Lozano López

Del. Plantà I Cremà
Antonio Vargas Zurita

Del. Esports
Jose García De La Reina Jaén

Del. Junta Local Fallera:
Vicent Josep Montaner Ivars
Javier Tadeo Senén Carrascosa

Del. Cens I Recompenses:
Montse Cabot Pajarón

Del. Llibret:
Jessica García Ferrer
Valentín Alcalá Martínez
Aina Adam Sellés
Adrián Martín García
Alba Giner Marco

Del. Activitats Diverses:
M.ª Angeles Llull Díaz
Bea Delgado Gómez
Cristina Ivars Crespo
Vanessa Femenia Català
Cristina Català Moncho
Leo Castillo Berruti
Llorenç Molina Candel
Juan Lozano López

Membres J.L.F.
Jose Vicente Benavente Faus
Antonio Vargas Zurita
Nando Mengual Gómiz

Vocals:
Carlos Alcalá Martínez
Valentín Alcalá Martínez
Jose Vicente Benavente Faus
Leo Castillo Berruti
Sergi Castillo Llull
Juan Carlos Catalá Grande

d. Les notes

Comissió Gran

Vocals:

Rafael Collado Gascón
Salvador Contrí Ivars
Pau Crespo Beneyto
Pedro Doménech De Antonio
Benito Ferrer Donet
Rubén Flores Motilla
Bernardo Flores López
José García De La Reina Jaén
Juan Pedro García Ferrer
Antonio García Santonja
David Ivars Sanchís
Javier Jiménez Cardona
Javier Llull Fortea
Juan Lozano López
Aarón Magallón Jiménez
Joan Martí Puig
Josep Martí Puig
Adrià Martín García
Llorenç Molina Candel
Iván Molina Delgado
Carlos Montaner Ivars
José Miguel Morera Díaz
Ricardo Nadal Abellán
José Navarro García
David Ochoa Pérez
Juan Pérez Gancedo
Juan Salvador Pérez Llopis
Israel Pérez Monteagudo
Francisco Perles Caudeli
Iker Puente García
Jose Antonio Romà Llorens
José Rubio Martínez
Alejandro Salmerón Ortiz
Javier Tadeo Senén Carrascosa
Jaime Tarín Pérez
Adrià Torres Climent
José Francisco Torres Oltra
Toni Vãrgas Sánchez
Antonio Vãrgas Zurita
Alex Wolf Montaner

Fallera Major:

Rosa Pastor Sospedra
Cort D'honor:
Aina Adam Sellés
Verónica Alcalà Rodríguez
Patricia Ballester Ladios
Cristina Benavente García
Carmina Beneyto Alexandre
Laura Bou Suàrez
Montse Cabot Pajarón
Tania Carrió Àvalos
Àngela Castillo Llull
Aida Català Cabot
Gema Català Devesa
Cristina Català Moncho
Raquel Xue Cholbi Santamaría
Paula Cholbi Suàrez
Bea Delgado Gómez
María Feliu Pérez
Vanesa Femenia Català
Clara Ferrer Oliver
Alba Flores Francés
Elsa García Blázquez
Gema García De La Reina Jaén
Jéssica García Ferrer
Marina García Morell
Iria García Roselló
Laura Gavilà Bas
Alba Giner Marco
Rebeca Giner Marco
Sara María Giner Pérez
Cristina Gutierrez Cann
Cristina Ivars Crespo
Leyre Ivars Pastor
Lidia Jiménez Lattur
Elena Lledó Martí
Marta Lledó Martí
Paula Llinares Torres
Marina Llorens Pina
Mª Angeles Llull Díaz
Miriam Lozano Català

Mª Jesús Marcilla Parreño

Sonia Martí Ivars
Nora Màs Gómis
Begoña Masià Larrosa
Paloma Mengual Benavente
Andrea Mengual Ferragut
Leo Molina Candel
Azahara Morera Díaz
Vanesa Mucha
Valle Mut Gasquet
María Navarro García
Elisabet Ochoa Pérez
Andrea Oliver Catala
Pepita Pallarés Sellés
Maite Parada Devesa
Mª Jesus Pastor Calabuig
Andrea Pérez Ramos
Mónica Pérez Ramos
María Perles Perles
Paula Perles Perles
Marta Pira García
María Pina Lozano
Cristina Reig Balaguer
Laura Reig Balaguer
Laura Rubio Masià
Lorena Salort Lahosa
Marga Salort Lahosa
Claudia Sancho Cardona
Gal·la Sivera Febrer
María Toribio González
Claudia Zhen Ureña Cucarella
Noelia Vãrgas Sánchez
Marta Vayà Nave
Teresa Vayà Nave
María Vayà Ivars
Nuria Vayà Ivars
Elena Zeiler Martí

Col.laboradors:

Lorena Allegro Escudero
Marina Bolufer Monsonís
Paloma Gancedo Ciscar
Julia García Santonja
Jose Vte. Ivars Giner
Silvia Montaner Ivars
Inmaculada Pastor Calabuig
Romina Pastor Martínez
Carmen Ribera Montaner
Joan Felip Sala Ahuir
Ramon Santacreu

Simpatitzants:

Mª Vicenta Caudeli Pastor
Vicenta Crespo Sastre
Cristina Francés Llobell
Tania García Roselló
Vicente Ivars Muñoz
Rosa Ivars Signes
Juan Manuel Nieto Soler
Manuel Pastor Cervera
Manuel Pastor Sospedra
Juan Andres Pérez Peiró
Sefa Perles Molines
José Perles Ràmis
Eva Puig Pons
Amparo Sánchez Pons
Marta Tadea Senén Carrascosa
Rosa Sospedra Martínez

e. Baritono

President Infantil

Hola a tots, sóc un xiquet molt vergonyós i amb una gran timidesa, per això, quan vaig saber que havia d'escriure unes parauletes per a tots vosaltres vaig dir: "Mare meua!", però sé que he de dir-les i totes són paraules d'agraïment.

Gràcies a la meua comissió, que ha pensat en mi per a estar al capdavant de la millor xicalla fallera de Dénia: la xicalla vaquera!

A més a més, com tots sabeu, fa molt poquet que estic dins del món faller, gràcies per ensenyar-me què són les falles de Dénia i què és ser faller de la millor falla de Dénia.

I serà per a mi un orgull, que vingueu al nostre barri i que gaudiu dels dos cadafals que plantarem els dies de falles, acaronats per la millor música i perfumats amb la pólvora dels coets: tot serà una festa!

Que visquen les Falles, i sobretot la meua: que visca la Falla Oeste!4

Aitor Taverner Parada

f. Aria

Fallera Major Infantil
Celia Llorens Pina

Celia és pura tendresa, i amb la seua mirada a tots encisa.

Menudeta, dolceta i molt bona fallereta,
quina alegria tots, el dia de la seua treta.

Quan es vesteix de valenciana,
tot el barri s'engalana.

De família festera, així ha eixit la xiqueta.
Orgullosa està la comissió per la seua regina infantil,
que a tota la falla farà gaudir.

g. Tabú returns

Monument Infantil

La vida d'un adolescent de hui en dia és molt afaenada, viuen pendants i en alerta tot el temps. Han de ser persones vàlides, responsables, sense pors, "guais", a la moda, i políticament correctes entre altres. I els pitjors temors i pors amagar-los en el fons d'un calaix.

Però eixes pors i inseguretats un dia sempre acaben eixint a la llum i es manifesten com a traumes monstruosos, aguantant i esperant atacar.

En aquest cas les pors o tabús per a aquest adolescent és tindre una conducta moralment inacceptable en la gent que el rodeja, amics o família.

Després d'un dur dia de classe on la meua professora m'ha humiliat davant dels meus companys i el típic abusador et fa la vida impossible; arriben les activitats extraescolars, deures, estar al dia en les xarxes socials, a la moda, capejar als meus pares que damunt estan divorciats (la xicota de mon pare és una autèntica madrastra), i damunt haver de suportar les carícies de la meua iaia i eixes minestres de verdures que em prepara dia rere dia amb el "si no t'ho menges hui, t'ho menjaràs demà" és un autèntic infern.

I que dir de la visita al dentista, eixe carnisser bucal a qui tant tems (inclús més que les mateixes càries).

El temps... eixe que no dóna respir, i no ens deixa rectificar allò en el que ens hem equivocat, ni tornar arrere per a dir el que no vam dir.

Arriba la nit i en la soledat de la meua habitació penses... tinc por de decebre els meus pares, tinc por de la meua professora de llengua, és una rondinaire que paga les seues frustracions amb mi... la veig un autèntic diable, tinc por que em vegem amb el meu veí friqui del barri i em jutgen per això, tinc por al gos del meu veí, al dentista, a la meua madrastra, a menjar minestra, a les altures, al temps, al món que em rodeja... la meua vida es converteix en un tabú... un monstre que aguaita i no em deixa avançar.

LA MILLOR
IAIA
DEL MON

g. Tabú returns

Monument Infantil

LEMA: TABÚ RETURNS

Si no saps què és un tabú,
pensa en tot el que et pot fer mal,
que a la ment és un tabal,
i un embolicat entre el cor i tu.

Tabú és eixe monstre horripilant,
que alimentes amb les pors,
i que poc a poc et va esclafant,
enroscant-se pel teu tors.

Una etapa és l'adolescència,
que tots hem hagut de passar,
com assignatura troncal, amb paciència.
Per la llicenciatura d'adult aprovar.

Hi ha qui no la supera,
I el llast sempre va arrossegant,
I ofegar la seua por volguera,
per a ser com un gegant.

Hui la gent adolescent,
té una gran assignatura.
Perquè està omnipresent,
demostrant la seua vàlua.

Per a ell és fonamental,
tindre milers de seguidors,
i que punxen en quatre segons:
"m'agrada" o "m'encanta", açò és
essencial.

Si no aconsegueixes "amistats",
ja no eres conegut ni popular.
En les xarxes tot es conta, com bé saps,
Si a "Instagram" et poses a aguitar.
També eres un enviscat,
si no demostres la teua vàlua,
i de la por a ser rebutjat,
se n'adona fins el gos del veïnat.

Eixe monstre pelut i gros,
i amb cara de gran porc,
t'eriça fins els cabells del tòs,
que ahir vas tenyir de groc.

Ja ni les dents et raspalles,
i a ta mare no vols atendre,
per això se t'acabaran les rialles,
quant sols ta boca volia defendre.

Un metge aterridor anomenat "dentista",
va confirmar la teua mala sort,
i amb el seus aparells d' "artista",
vol posar-te un fil d'aram bord.

La mare al fill anima,
dient-li que això molt "guai" serà,
i per veure si el conquista,
li diu que, molt agust després riurà.

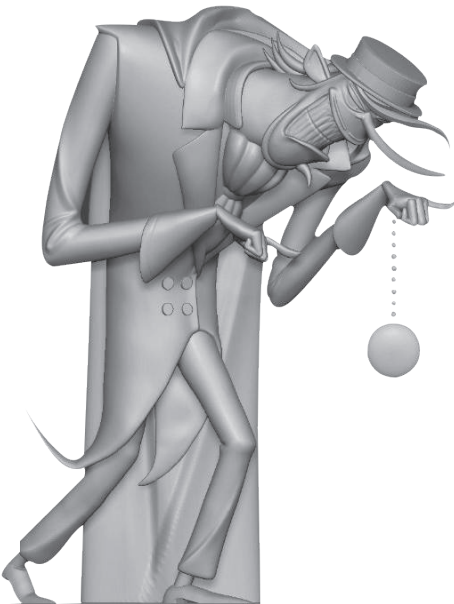
L'adolescent s' amaga enfurrunyat,
ja no sap que més li pot passar,
sols faltaria veure a un pallaso entrar,
que des de xicotet el té acollonat.

En classe la cosa continua rara,
i la professora el té enfilat,
quan es queda "en la parra",
un diluvi verbal el deixa xopat.

Així que és el blanc de les burles,
d' un company molt espavilat,
que fa d'ell caricatures i murgues,
i el pobre sempre ix trasquilat.

El cas és que la por,
el deixa immobilitzat.
Canviarà açò amb posterioritat?
Això desitja el seu cor.

El pare i la mare van recordant,
que ells per ací també van passar,
però ell va continuar cavil·lant,
i els grans del "careto" molt el feien pensar.

Monument Infantil

El pare també tenia,
preguntà, a la mare un dia,
aquesta por per a lligar.
Fins en la xica menys popular?

Per a créixer és bon mosset,
li diu la iaia al seu net,
que s' enfronta a un plat verd,
com si ell fora un aset.

És pena molt forçada,
a la iaia enfrontar-se,
i eixe "meravellós" plat menjar-se,
de minestra vitaminada.

Pot ser un plat enciser,
per a qui ja no te dents.
Per cert, les seues estan pendents,
del fils d'aram d' un "carnisser".

Al seu univers digital,
apareix una nova oferta,
que al pare el té molt vital,
amb defectes que a desxifrar no encerta.

Les costums a casa han canviat,
i ja no sap a que atindre's,
la xicota del pare tot ho ha rebotat,
amb normes que de memòria ha d' aprendre's.

Açò es una muntanya russa,
a la que ell mai pujaria.
L'altura el mareja i l' atufa,
al veure davall tanta bogeria.

Entre tanta exigència, l'adolescent,
no sap molt bé a qui encomanar-se.
Quant volia aprendre, per fer-se valent,
a tocar la guitarra, i així a ell trobar-se.

En el futbol va fracassar,
perquè por al baló li tenia,
i son pare es va enfadar,
doncs un Messi triomfador volia.

La música li agradarà?
Seran els balls de saló?
El culturisme provarà?
Quina serà la seua afició?

La llista es fa molt llarga,
amb totes les seues activitats,
incloent-hi les que no dóna la talla,
i els pares es veuen frustrats.

Com una condemna consulta la llista,
de les extraescolars activitats,
per no defraudar als pares, així a primera vista,
que a tot l'apunten molt il·lusionats.

Només li queda un amic,
en qui pot parlar amb tranquil·litat,
però és el "friqui" del barri, altre embolic.
Perquè a eixe el tenen tots marginat.

Si el veren els seus companys,
parlant amb semblant personatge,
la cosa aniria per totes les escales socials,
i el vídeo es faria visceral, menut bagatge.

Això si que seria la major penitència ,
com quant la mare l' amenaça,
d'apagar el "wifi" a casa,
doncs perdria a la electrònica i la paciència

Perquè la connexió és molt important,
per al lloc en que et trobes,
si té "wifi" tot es va arreglant.
Encara que a la mort el portes.

h. Crescendo

Comissió Infantil

President Infantil:
Aitor Taverner Parada

Vocals Infants
Julio Ausina Mut
Juan Valentín Benavente Martínez
Bruno Cambra Femenía
Rafael Collado Morera
Daniel Collado Pérez
Hugo Da Costa Mud
Hasier Femenía Guillem
Dani Femenía Pina
Hector García Rodríguez
Pablo Gili Tur
Samuel Gili Tur
Martín Ivars Pastor
Javier Jiménez Marcilla
Aimar Martínez Ortega
Joan Miñana Gregorio
Vicente Montaner Ivars
Nicolàs Moreno Parada
Amai Moreno Roselló
Christian Moreno Roselló
Rodrigo Moyano Villena
Jordi Nadal Català
Alejandro T. Nieto Senén
Hugo Ortega Sancho
Eloy Perles Seguí
Marc Pineda Alexandre
Javier Tadeo Senén Femenía
Hugo Tarín Navarro

Fallera Major Infantil:
Celia Llorens Pina

Cort D'honor Infantil:
Leyre Alcalà Lleó
Manuela Ausina Mut
Zoe Avargues Moreno
Marina Lucía Benavente Martínez

Blanca Bolufer Vives
Elia Bolufer Vives
Irene Cambra Femenía
Vera Castellano Parreño
Noa Da Costa Mud
Saida De La Hoz Ferrer
Patricia Doménech Ballester
Martina Femenía Pina
Ainhoa Ferrando Motilla
Emma Fornali Ronda
Emma García De La Reina Adam
Julia García Gutierrez
Sheyla Llàcer Gilabert
Rocio Lozoya Sevilla
Laura Mari Castillo
Zoe Marsico García
Blanca Martín Alfaro
Laia Miñana Gregorio
Henar Molina Delgado
Irene Molina Delgado
Carla Mota Enguix
Ainhoa Tadea Nieto Senén
India Papio Palazón
Anais Patricio Denia
Neus Pérez Lopez
Sara Pérez Lopez
Paula Pérez Monsonís
Amanda Pérez Ramírez
Leire Pons Sánchez
Noa Rodríguez Torres
Chloe Ruiz Sancho
Nora Ruiz Sancho
Neus Sánchez García
Maria Sánchez Nieto
Mireia Savall Martí
Martina T. Senén Femenía
Roser Torres Pinedo
Irene Zeiler Martí

i. Carrossa

Artesà: *Juan Carlos Catata.*
Premi: Segon

j. Pergamí

Retalls de festa

Aquesta baralla de cartes ha estat dissenyada per representar la festa de les falles, per això, els clàssics colls de la baralla han estat adaptats a quatre elements presents en les tradicions valencianes: el porró substitueix la "copa", la dolçaina a l'"espasa", el coet als "bastos" i finalment el bunyol a l'"or".

A més, les figures "sota", "cavall" i "rei" es presenten com fallerets infantils, faller i fallera respectivament. Aquestes figures estan confeccionades amb retalls d'imatges de la festa fallera.

Cal destacar la picada d'ullet a l'escut de la Falla Oeste, les figures del "cavall" estan en una posició similar al personatge de l'emblema faller.

Finalment i no menys important, podem observar que les figures van vestides amb diferents indumentàries tradicionals: afrancesat, farolet, i coteta per a elles, i saragüells, torrentí, brusa o alcaide per a ells.

Vicent Ivàrs
Autor del pergami

h. Falleres Majors de Denia

Melani Ivars Rojas
Carla Vinaroz Giménez

3 PEÇA PRIMEIRA

**a. La música
com a expressió
d'un sentiment**

La música com a expressió d'un sentiment

Què seria de la festa sense música? Aquesta pregunta me la faig moltes voltes quan isc a tocar amb la banda. La música és molt més que l'expressió d'un sentiment, és un cúmul d'ells, una explosió d'adrenalina que recorre tot el cos quan t'esgarrires tocant en un agost ben calorós, a vegades és el record d'un moment o d'una persona, és escoltar instruments quan altres només escolten efectes de so en les pel·lícules ("Mira, això és una trompa!", al so de l'elefant, o "un flautí!", al so del pardalet). Per a alguns açò no tindrà sentit, però per a mi sí, ja que la meua trajectòria amb la música no ve de molt lluny.

Corrien els anys 80 en un moment de tossuderia meua de voler tocar el bombo. Era molt xicoteta per a pensar en un instrument tan gran. Davant la negativa vaig decidir-me pel camí de l'esport i les llengües estrangeres. No obstant això, la música sempre em despertava un sentiment intern que no sé com explicar. Cada vegada que escoltava la banda tocar se'm posaven els pèls de punta, i dins meua una veueta em deia: "t'has quedat amb les ganes de tocar, no ho negues!". Festes darrere festes la veueta eixia a marejar-me. I com una és com és, va arribar el dia que em vaig decidir. Era un any en què més havia d'estudiar amb unes oposicions dobles, cursos de formació i la feina a un poble menut a la Conca de Barberà, interior de Tarragona. Allí mateix em vaig apuntar a l'escola de música amb els jubilats. Volia tocar el saxòfon com Lisa Simpson, però a aquella xicoteta escola només podia tocar la trompeta, una trompeta que no s'aguantava dreta però amb la qual vaig fer els meus primers passos. Molt prompte, la meua família em va regalar un saxòfon; alt i clar vaig pensar que també havia de traure-li profit. Al cap de pocs mesos vaig aprovar les oposicions per partida doble i vaig preferir baixar a la meua terra on seguiria amb la música. Aquell mateix estiu amb un professor particular i a setembre a l'escola de

música del Poble Nou amb els xiquets. Vaig passar dels jubilats als preadolescents. Tota una experiència! Amb ells vaig experimentar les sensacions de tocar en una banda, la juvenil, on les primeres voltes la concentració, el nerviosisme i la il·lusió m'acompanyaven.

Als 28 anys vaig entrar a formar part de la banda de la qual actualment sóc part, l'Agrupació Musical i Cultural de Teulada (AMCT). Els primers anys dedicava part del meu temps lliure a l'estudi de la música, però la veritat és que, ara com ara, és prou difícil portar-ho tot avant, música, família, feina, esport. La feina de professora, hui en dia, requereix molt de temps a banda de l'horari presencial, i a més, el fet de tindre dues xiquetes menudes amb les quals vull passar el màxim de temps possible, fa que només li dedique el divendres per la nit a assajar amb la banda. Suficient per a soltar eixa adrenalina i traure'm l'estrès de tota la setmana.

M'agradaria que les meues filles també prengueren una part del seu camí amb la música, si els agrada, és clar. A elles, de moment, sembla que la música els atrau, reconeixen instruments i el so de la banda (potser perquè vaig tocar fins al seté mes d'embaràs), però moltes voltes quan hi ha festa amb música de banda, Emma em pregunta: "Mami, és la teua banda?, I tu no toques?". "No, Emma, no és la meua". Alexia, com que és xicoteta, es limita a fer palmes. I jo m'esgarriro cada volta que hi ha festa amb música de banda i no toquem, sempre acabe fent-me la mateixa pregunta: "Què seria de la festa sense música?".

Raquel Ronda
Música.

Professora d'anglès de l'IES Maria Ibars de Dénia

b. La música en l'educacio infantil

La música en l'educació infantil

La música és un art, és una combinació de sons que provoquen en l'ésser estímuls que afecten als seus camps perceptius com l'oïda, la vista, i provoquen al mateix temps sentiments com l'alegria, tristesa, etc. Però perquè a aquesta mescla de sons i ritme se'ls pugui denominar música, han de complir uns estàndards com melodia, harmonia, mètrica, contrapunt, ritme, en definitiva, una sèrie de "normes" que li afegien lògica a eixe tren de sons. La música, per tant, compleix en les persones funcions socioculturals com és la comunicació, l'entreteniment o la diversió, però perquè puguem gaudir d'aquest art en totes les seues formes han d'haver-hi individus que aconseguisquen crear-la, que aconseguisquen dominar

aquests conceptes, i aquest fet ocorre després d'un llarg ensenyament, una carrera, la de música, en el sentit més ample (per a no entrar en especialitats) que abasta pràcticament tota l'etapa de l'aprenentatge de l'individu.

Les escoles de música de la nostra comunitat comencen a optar per incorporar l'ensenyament musical des de l'edat més primerenca, els 0 anys, ja que queda demostrat que el fetus en la mare ja percep vibracions i estímuls durant la seua gestació, i fins i tot posseeix memorització auditiva, segur que molts hem viscut l'experiència que el nounat reconeix la nostra veu, ja que l'havia memoritzada abans. L'estimulació

La música en l'educació infantil

musical en els cinc primers anys de vida d'un xiquet és clau per a augmentar de forma considerable les connexions neuronals i així afavorir el seu posterior aprenentatge.

Ara repassarem a grans trets com podria ser una educació premusical de zero a cinc anys.

Des de zero a un any, algun dels objectius que busquen els docents consisteix en el fet que el xiquet pugui reconèixer cançons, que aconseguisca utilitzar el moviment de les monyiques si li cantem, mostrar-li sons que puguin produir simples objectes quan cauen a terra, en definitiva,

produir en el xiquet una evolució en els seus sentits que el porten progressivament a respondre amb tot el seu cos davant d'estímul musicals a l'edat dels diuït mesos.

Entre els dos i tres anys pot manipular instrumental senzill, sobretot de la família de la percussió i ja cap als quatre anys s'inicia en la dansa, amb moviments naturals i lliures del seu cos, al mateix temps que aprèn cançons.

Cap als cinc anys, amb un aparell locomotor més desenvolupat, aprèn a sincronitzar els moviments corporals amb la música i ja cap als sis, ens trobem amb un xiquet que ha sigut estimulat musicalment des d'una edat primerenca, un xiquet amb iniciativa pròpia, amb recursos, amb facilitat per a assimilar i comprendre altres conceptes diferents a la música, amb capacitat creadora i facilitat d'integrar-se en el medi. És per tot això que l'educació musical a una edat primerenca i també després, és beneficiosa per a afrontar la seua etapa de l'ensenyament futur, per això la societat i les institucions de la nostra comunitat han de donar suport a les escoles de música, les quals fan un gran esforç en formació per als seus docents i l'elaboració de projectes educatius innovadors perquè l'educació dels nostres fills estiga en contínua evolució, i repercutisca en un ensenyament consensuat i de qualitat.

Germán Olivencia
Músic.

c. Cortis, una vida per' a la música

Cortis, una vida per a la música

Eren els anys trenta, quan Dénia era un xicotet poble on la seua gent vivia del mar i de la terra. De la mar va nèixer Cortis, un home que va viure i va córrer per molts països. I en moltes terres el recordaran per la seua veu.

Cortis estava molt unit a la seua terra natal i a la seua gent. La seua veu no sols es va escoltar en grans auditoris i grans sales, sinó que també sonava enmig dels camps de vinya. De bon matí, quan el sol encara no castigava les veremadores i el sucre del raïm estava en el seu punt de maduració, Cortis s'apropava a cantar alguna sarsuela o alguna jota ben coneguda per les persones que estaven treballant per allí, i tots junts feien un descans en les seues feines per a escoltar eixa meravellosa veu. Això sí, el seu caràcter era com el de la majoria d'artistes. Si alguna vegada, algú li demanava que cantara una peça d'una òpera i a ell no li apetia, no eixiria ni una sola nota de l'interior del seu pit.

En algunes ocasions, es deixava veure per casa amb la seua filla menuda Dolors, acompanyant-la en alguna cançó o alguna melodia que la menuda entonava. I tots els que estaven pels voltants de la finca podien veure com pare i filla disfrutaven d'estos preciosos moments familiars.

Algunes notes van quedar registrades en les partitures d'alguna banda de Dénia, ja que també va compondre diverses peces perquè sonaren pels carrers i les places de Dénia. Un dia li va preguntar a un home que tocava els platerets de la banda com sabia quan havia de fer sonar eixos platerets. L'home va respondre que ho feia d'oïda, quan li apetia, els feia sonar.

En les festes de la Santíssima Sang la seua veu també va sonar entre algunes oracions de les misses de la parròquia, ja que va compondre una missa per a les festes de Dénia. En aquell temps, no hi havia amplificadors ni equips de so moderns, però, per a record de tots, la seua veu encara perdura i la podem escoltar gràcies a eixos discos de pedra que es van gravar en una famosa casa de discos de Milà, "La veu del seu amo". Discos que encara giren i giren, i que fan sonar records d'un gran artista.

Santiago Zeiber

Família Tenor Cortis
Professor de Tecnologia de l'IES Maria Ibars de Dénia

d. Música i falles

Música i falles

Si a qualsevol de nosaltres, no necessàriament veí d'algun poble on se celebren les Falles, ens pregunten a què ens recorden, les respostes més recurrents de segur que són la pólvora en forma de coets, els monuments, la vestimenta típica dels fallers i com no, la música que sempre ha acompanyat a la festa. Allò que no tenim tan clar, o dit d'un altra forma, passa més desapercebut per a la gran majoria, és l'evolució que, com la festa, pateix la música i les formacions musicals que conviuen amb ella.

Vivim en una terra on la música tradicionalment ha estat molt present i lligada de forma directa a la societat. Bé per l'educació que hem rebut o per l'experiència viscuda, no entenem cap festivitat o acte social sense la seua

corresponent banda sonora que l'acompanya allà on va. El perquè de tot açò es pot explicar d'una forma senzilla. Amb el pas del temps s'han desenvolupat una sèrie de gèneres musicals característics al voltant de cada festa, associant a elles una llarga llista de temes i cançons que formen part de la seua identitat i mantenen un lligam que les uneix de forma inevitable a les Falles, els Moros i Cristians o les Fogueres de Sant Joan, per citar algunes. En el cas que ens ocupa, les melodies característiques que condueixen la festa provenen tradicionalment dels pasdobles, amb exemples com *El fallero*, *Valencianeta* o *Lo cant del valencià* entre altres, on es fa una clara referència a la festa en la qual està inspirada la seua composició.

Música i falles

Com que el conjunt de la societat, amb el pas del temps la festa i tot allò que l'envolta viuen una evolució permanent en la qual se succeeixen una sèrie de canvis que no sempre respecten o mantenen els costums de base que l'han identificat durant la seua darrera història. En els últims anys s'ha viscut una notable substitució dels tradicionals pasdobles que anomenàvem abans per altres estils musicals més moderns on la música d'actualitat, més coneguda com 'de xaranga' s'ha imposat en la gran majoria d'actes que componen la festa, relegant els pasdobles a un segon pla. A més, un altre fet característic que marca l'evolució musical de la festa en les últimes dècades, bé per retalls pressupostaris o per deixadesa, és la disminució gradual del nombre de músics que componen les bandes fins a límits extrems on la principal

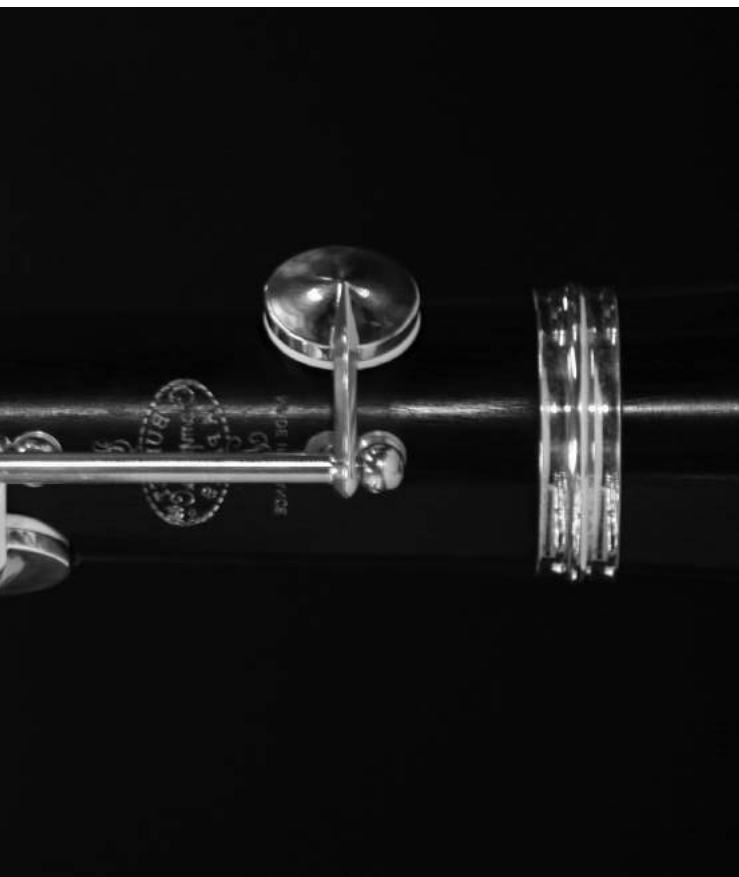
afectada és la nostra benvolguda música. Agrupacions amb un nombre menor d'integrants no són sinònim d'una baixa qualitat musical en les seues interpretacions, la decisió final de com sonen les cançons sempre estarà en mans dels propis músics que la componen, i la seua apreciació anirà en funció dels gustos musicals i cultura de la gent que els contracta. No obstant, allò que s'ha produït en moltes ocasions és que s'ha passat a valorar més positivament la 'música' en forma de soroll d'algunes agrupacions, siguen en la interpretació de pasdobles tradicionals o de música d'actualitat, que el treball i l'interès per la qualitat musical en les actuacions d'altres, repercutint negativament de forma directa en el renom de la festa.

Com en quasi totes les facetes, mantenir un equilibri entre estils musicals i valorar de forma adequada les peces tradicionals en forma de pasdobles, és necessari i imprescindible per no menysprear la música que ha acompanyat a la festa al llarg de tant de temps. Estem d'acord en què l'evolució és inevitable, això sí, tradició i modernitat musical poden conviure mantenint un protagonisme similar dins d'unes celebracions on, sense cap dubte, el treball i la qualitat en les interpretacions han d'estar per damunt de criteris econòmics o socials.

Perquè si tan arrelada està la música a la nostra terra i tradicions, demostrem-ho entre tots i valorem-la com cal.

Robert Frau Vives

Vicepresident de l'Agrupació Artística Musical de Dénia

e. La llarga
tradició musical
d'una ciutat.
Les Bandes de
música a Dénia

La llarga tradició musical d'una ciutat. Les Bandes de música a Dénia.

Parlar de la tradició musical a Dénia, i de forma més concreta, de les bandes de música a la nostra ciutat, és altament difícil per dues qüestions: el gran nombre d'agrupacions que van existir (20 bandes documentades en total) i l'escassa informació sobre aquestes, sobretot a les primeres dècades del segle XIX i el període de la Guerra Civil (1936-1939).

Fa tres anys vaig realitzar el meu treball Final de Carrera, que es va centrar en aquest mateix tema "Les Bandes de Dénia en els segles XIX i XX". Un treball ardu que em va portar més d'un any d'estudi, recopilar informació de l'Arxiu Municipal i defensar davant d'un jurat. Aquesta xicoteta tesi explica tota la història de les bandes que van existir a la nostra localitat, des de 1846 fins a l'actual Agrupació Artística Musical de Dénia.

A causa de la poca extensió d'aquest article, no he inclòs cites de l'origen de tota la informació, però gustosament puc facilitar-la a tota persona interessada. No obstant açò, sempre poden acudir a l'Agrupació Artística Musical de Dénia, consultar els llibres de Javier Calvo i Vicent Balaguer, o acostar-se a l'Arxiu Municipal replet de tota la història de la nostra ciutat i on segur ajudaran a tot aquell que entre i pregunte, com ho va fer amb mi Joan Carles Blanquer Catalá, compartint la seua paciència i coneixement, demostrant així el professional que va ser.

Les primeres pinzellades a la Comunitat Valenciana d'aquest gran gremi o patrimoni musical apareixen a principis del segle XIX, i és la Banda Primitiva de Lliria l'agrupació més antiga coneguda i documentada (1819), segurament no seria la primera banda que començaria a sonar en el nostre país, ja que la tradició francesa, creadora d'una de les primeres bandes de música del món, *Le Garde Republicane* de París, va assentar la tradició bandística a Espanya gràcies a les tropes que van passar un període de temps en les nostres poblacions a causa de la Guerra de la Independència (1808-1814). Dénia, ocupada per francesos, seria una de tantes a rebre les influències del país veí. La nostra població va saber no solament aprendre dels visitants, a més va aprofitar l'oportunitat i va començar a comerciar amb la pansa, motiu de la nostra revolució econòmica, social i industrial.

La primera banda de música de Dénia coneguda i documentada

està datada en 1846, aquest primer grup de músics estaria relacionat amb el gènere militar, i és aquest tipus d'agrupacions l'antecessor de la banda simfònica actual. Durant aquells anys, l'ajuntament cediria un local per a ensenyar la música militar als joves de la ciutat, i seria l'inici de les bandes de música i de l'ensenyament musical a Dénia que ha perdurat, d'una forma o una altra, fins al dia de hui.

Van haver de passar tretze anys fins a trobar de nou informació relacionada amb bandes de música. En 1859, José Ferrándiz, veí de Dénia, fa una estada a l'ajuntament perquè la seua banda, de caràcter militar i dirigida en aquell temps per Juan Bautista Morales, poguera tocar en els mesos hivernals en el saló de la casa consistorial i en el teatre. En la mateixa instància afegí:

"... no es permet a ningú donar funcions que puguen perjudicar en els mínims interessos del recurrent que també s'obliga a tocar orquestra des de començament de novembre pròxim".

Açò fa pensar que a Dénia existien dues bandes de música, queda confirmat en posteriors peticions de José Ferrándiz a l'ajuntament on es fa anomenar "... músic major de les dues músiques d'aquesta ciutat...". Aquestes cartes a l'ajuntament on es demana exclusivitat a l'hora d'aconseguir actuacions per a la banda militar de José Ferrándiz, van crear enfrontaments entre ambdues agrupacions. Aquesta rivalitat es reflecteix en un escrit datat el dos de juliol de 1862, on l'alcalde president de la ciutat dirigeix un comunicat a la màxima autoritat provincial a causa d'una sèrie d'altercats produïts entre ambdues bandes i del qual es poden extraure moltes dades interessants sobre el que ocorria a nivell social a la ciutat de Dénia:

"Fa ja molts anys es va unir en aquesta ciutat el pensament de crear una banda de música per a adornar les funcions públiques, la qual cosa V. E. comprendrà era altament racional i digne de la il·lustració del veïnat".

Aquest fragment fa referència a l'existència d'una primera banda inicial, però poc després de començar el recorregut i a causa d'una sèrie de desacords, no va haver-hi una altra que procedir a la seua dissolució:

La llarga tradició musical d'una ciutat. Les Bandes de música a Dénia.

"... quan les picabaralles miserables, filles de la petitesa del judici d'alguns dels seus components, van introduir el desacord i la falta d'harmonia en la societat venint per fi a dissoldre-la per complet després d'haver-la fet arrossegar una existència pèssima i violenta".

La dissolució d'aquesta primera banda no va eliminar les ganes de seguir tenint una agrupació musical en la ciutat, per la qual cosa anys després, un nou intent entre els veïns faria aparèixer de nou a la banda desapareguda, però la pau no duraria molt, ja que tornarien els enfrontaments i desencadenaria una partició que donaria com a resultat les ja comentades bandes de José Ferrándiz i l'altra formació:

"Així es va fer establir novament la banda i per algun temps va haver-hi harmonia entre tots els seus músics. Però farà tres anys es van suscitar una altra vegada mentides semblants a les quals havien dissolt la primera, que van donar com a resultat la divisió [...]. Des d'aquella data han existit per tant dos bàndols, entre les bandes ha regnat des del primer moment una rivalitat de mal gènere que haguera pogut donar lloc a funestes conseqüències [...] si no haguera sigut per la vigilància de l'autoritat local".

La rivalitat entre les dues bandes es va reflectir en la població deniera, creant enfrontaments entre els veïns. Aquests altercats van arribar a ser d'unes dimensions considerables quan la guàrdia local va haver d'interferir per a retornar la pau entre els ciutadans:

"... disgustos seriosos en famílies respectables, va haver-hi conflictes desagradables i va haver-hi continu malestar que tenia alarmat a la població. L'alcaldia es va esforçar per conciliar els mateixos i remoure totes les dificultats, però no ho va aconseguir, sols el trist resultat de convèncer-se més i més de compondre ambdues músiques de persones tossudes, sense decòrum i sense educació. Era impossible arribar a un èxit satisfactori per les vies de pau i de raó".

L'alcalde president, com que no trobava solució al problema, va prendre mesures dràstiques, tan absurdes com la prohibició de tocar ambdues bandes locals en tot el territori de Dénia:

"... sent juguets de les seues rivalitats i dels seus manejos i que sent [...] necessari acabar una vegada per sempre el vergonyós comportament que ofería la població fraccionada [...], vaig resoldre terminantment fer-se entendre a les bandes que si no es refonien en una sola, o almenys no es reglaven per mitjà d'un concert racional [...] quedava d'aquest lloc prohibit a les dues tocar públicament en el territori d'aquesta jurisdicció i com no s'ha aconseguit la refundació, ni ha sigut acceptat cap dels convenis plantejats [...] m'he vist en el cas de sostenir la lamentable solució adoptada impedit que la una i l'altra banda formen cap funció pública [...], jo em prometo que V. E. sabrà jutjar-la a la llum de les presents observacions i relegue a V. E. se servisca de tenir a bé confirmar la meua expressada resolució".

No podem saber exactament en què va quedar la cosa, però fins a dotze anys després no es troba cap informació, per la qual cosa si que arribarien a desfer-se ambdues agrupacions. Encara que en les següents actes sí que es troben referències sobre l'existència d'alguna agrupació musical en la ciutat, no és fins a 1886 quan oficialment es redacten les bases per a crear la "Música Municipal de la Ciutat de Dénia".

Aquesta banda que naix quasi en l'última dècada del segle XIX, és una de les més importants fins a l'actual Agrupació Artística Musical de Dénia. És l'agrupació amb major informació escrita, per la qual cosa es poden obtenir dades molt interessants, no solament a nivell musical, també a nivell social i cultural. Després de la insistència del regidor Mateo Comerma Ferrando, farmacèutic de Dénia, l'ajuntament reprén la idea de formar una banda de música deixant clares les seues bases des d'un principi, suposadament per a evitar enfrontaments similars als de 1862.

Les bases de la "Música Municipal" (1886) detallen, de forma escaïda els sous dels músics, les subvencions que rebran a canvi de les seues actuacions i les diferents obligacions dels músics. Quatre mesos més tard, ja en 1887, es redacten les "Bases, Organització i Règim" per a la creació d'una banda denominada "Música Municipal de la Ciutat de Dénia" que tindria una durada de quatre anys.

La llarga tradició musical d'una ciutat. Les Bandes de música a Dénia.

La nova agrupació estaria formada per trenta-set músics, dos directors, el titular seria Francisco Orquín Benlloc i el suplent Francisco Coret, aquest últim seria el director de l'orquestra, aquesta segona agrupació destinada a amenitzar festes, a participar en representacions teatrals, etc. A més dels músics i directors, la banda comptaria amb una junta directiva formada per integrants de la banda, però sobretot per accionistes, persones distingides que van invertir en la formació de l'agrupació.

La pau no va durar molt de temps i els canvis van arribar ràpidament. A partir de desembre de 1887 apareix solament F. Coret com a director titular de la banda i mestre de música, per la qual cosa hi havia una escola de música municipal a Dénia. Al gener de 1888, les bases van ser revisades trobant noves dades com el creixement considerable de la plantilla que arribe a ser d'uns cinquanta músics.

Coret va ser destituït a l'abril de 1888 sense saber el motiu, ocupant el lloc de director Juan José Alcayna, el qual era organista i afinador de pianos com es pot llegir en el periòdic El Dianense:

"El mestre director de la banda de música de la nostra ciutat, D. José Alcayna, que és un excel·lent afinador de pianos, ofereix els seus serveis al públic a preus summament econòmics. Li recomanem molt eficaçment als nostres conciutadans, segurs que quedaran satisfets encara els més exigents".

En 1891 finalitza el contracte de quatre anys de la banda. Els inversors decideixen vendre les seues accions a l'ajuntament perquè la gestió fóra purament municipal. La banda renovaria el contracte però comptant amb una nova junta directiva i tornant com a director el senyor Orquín.

Finalitzant el segle XIX, la banda que dirigia Francisco Orquín va desaparèixer sense saber la raó. L'ajuntament crearia una nova agrupació dirigida per Vicente Victoria, el qual va acabar dimitint en 1900, fet que va desembocar en la desaparició de la banda. Durant els anys posteriors, es troben poques dades de l'existència de bandes de música, però es pot arribar a intuir que la tradició no va cessar en cap moment ja que en 1904, la

banda que existia per aquell temps, va ser guardonada amb el primer premi en el Certamen Regional d'Ondara. Per a celebrar l'èxit es va fer un banquet en honor al director, Francisco Llobell, en el Teatre-Circ de la Ciutat:

"Abans del míting es va celebrar en el mateix teatre Circ, el banquet projectat en honor del nostre benvolgut amic el Sr. Francisco Llobell, director de la banda de música premiada amb el primer premi en el certamen regional d'Ondara". (Heraldo de Dénia, 9/XI/1904)

Després de l'èxit de l'agrupació, es va crear una junta protectora d'aquesta banda formada per personalitats destacades de la burgesia local que al mateix temps formaven part d'altres agrupacions culturals de la ciutat.

Els anys següents portarien nous intents de crear una banda municipal, a més de la creació d'escoles de música públiques i privades, un exemple va ser la Societat Artística Musical "El Pentagrama" (1906), açò va fer que en cap moment parara l'activitat musical a Dénia, però no és fins a 1914 quan no solament tenim agrupacions estables com la "Lira Dianense", també apareixen personatges d'importància que fan del moviment bandístic a Dénia una realitat.

Fermín Ribes va ser un dels primers personatges que apareixen a Dénia. Seria el director d'una xicoteta agrupació que realitzaria actes locals, la "Lira Dianense. Aquesta banda rebia a més el sobrenom de la "Banda de Fermín".

Gràcies a les factures guardades a l'Arxiu Municipal, es poden saber les bandes que van passar per Dénia i el tipus d'actes que realitzaven. Les actuacions eren bastant idèntiques a les quals es realitzen hui en dia: Festes en honor a la "Santíssima Sang", processons, cercaviles, etc. Entre les agrupacions que van existir durant la segona dècada del segle XX, cal esmentar l'agrupació la "Nova" dirigida per Casimiro Sendra.

Cal destacar la figura de C. Sendra, no solament per la seua labor com a director, també per la de compositor i músic. Va viatjar a Argentina on va ser bombardat en la Banda Municipal

La llarga tradició musical d'una ciutat. Les Bandes de música a Dénia.

de Buenos Aires. Va tornar a Espanya i va fundar la banda la "Nova", la qual va funcionar fins a la Guerra Civil.

Va ser un destacat compositor, que va deixar un gran repertori del qual es conserven unes seixanta-una peces gràcies al seu nét, Casimiro Sendra Martí, que va donar els materials a l'Arxiu Municipal i a l'Agrupació Artística de Dénia.

A partir de 1920, Fermin Ribes forma la banda la "Primitiva" i en paral·lel es crea una segona agrupació, la "Unió Musical", de la qual no es tenen moltes dades. La depressió iniciada en 1929 a Estats Units va fer efecte en el comerç internacional que mantenia Dénia amb l'estranger. La inestabilitat política sumada a la crisi econòmica, va afectar a tot en general. F. Ribes es dirigeix a l'ajuntament en 1934 demanant una subvenció per a continuar actuant:

"...Desgraciades posteriors circumstàncies a causa del enorme decaïment econòmic general de la ciutat, amb el consegüent atur obrer forçós, havien de repercutir necessàriament en aquesta agrupació [...], iniciant el seu decaïment que va anar accentuant-se fins al punt d'amenaçar amb la seua dissolució i per tant, la desaparició de la Banda de Música que tants dies de glòria, satisfaccions i alegries proporcione al poble de Dénia, precisament quan el que subscriu, tenia projecte la renovació del seu instrumental, en els seus infinits desitjos de millorament..."

"...acudeix en SÚPLICA, que tenint per presentada aquesta sol·licitud, se servisca acollir-la benèvolament, i previs els tramites pertinents, acordar en definitiva concedir una subvenció a la Banda de Música "la Primitiva" d'aquesta ciutat, de la quantitat que estime procedent".

No s'ha pogut saber si es va rebre la tan demandada subvenció, però dos anys després, en 1936, la Guerra Civil començava a Espanya. A partir d'aquest moment, tota la informació relacionada amb les bandes de Dénia és mínima i quasi inexistent. Si hi ha alguna dada o la va haver en algun moment, ha desaparegut. La Guerra Civil va fer un dany considerable a la ciutat de Dénia, principalment a l'economia i per efecte rebot a la vida cultural i la nostra música.

En la postguerra, la "Primitiva" de F. Ribes tornaria a funcionar de nou actuant en les festes patronals i en processons. Les ganes per tornar a omplir de música la ciutat eren evidents, en 1948 es realitza un concurs de bandes al carrer del Marqués de Campo i dos anys abans es crea l'Orquestra simfònica de la ciutat de Dénia.

Finalment ambdues agrupacions van acabar desapareixent, però molts dels seus músics van continuar intentant crear una agrupació estable a la ciutat. A l'abril de 1952 naixeria l'Agrupació Artística Musical de Dénia, supervivent fins als nostres dies. Encapçalats per Manuel Lattur com a president de la directiva i Enrique Almiñana com a director, començaria a funcionar com a agrupació musical i com a escola de música.

Per a sortejar els estralls de la baixa economia amb la qual s'iniciava el projecte, la banda de Dénia va comptar amb donacions d'instruments, quotes dels socis i d'una valentia per part de tots els músics perquè no ocorreguera el que ja havia passat un segle arrere.

Seixanta-cinc anys han passat des de llavors i per la banda han passat diversos directors, canvis en la directiva i molts músics. Dénia té hui en dia diverses opcions culturals, i la banda és una de les més estables i consolidades. L'escola de música "Manuel Lattur" ha ensenyat a diverses generacions, convertint a molts xiquets en adults professionals dedicats a la música, arribant a poder viure d'aquest art. Tot açò es veurà reflectit en una futura edició d'un llibre on arreglegarà no solament la història de l'Agrupació Artística Musical de Dénia, a més mostrarà el sacrifici diari d'un grup de persones que desinteressadament han lluitat pels valors de la cultura i l'art en la nostra ciutat.

Javier Pinto Bañuls

President de l'Agrupació Artística Musical de Dénia

**f. El meu granet
d'arena, càlida
arena, arena
llevantina**

El meu granet d'arena, càlida arena, arena levantina

"Lo mismo que los juncos señalan la existencia del agua, la música señala la existencia de la fiesta"

Cite una frase amb la qual Moisès Davia, compositor de l'Himne de Dénia, mon pare, començava el seu article Música y Fiesta, publicat en 1978 en el llibret de la Foguera Rambla Méndez Núñez d'Alacant.

Tants anys després he rebut amb molta il·lusió la sol·licitud que la Falla Oeste de Dénia ens ha fet, a la meua família, perquè col·laborem en el vostre llibret de festes 2018. Un gran repté ja que mon pare, a més de ser un músic inspirat, va escriure molts articles i ho feia molt bé. Però m'anime a pensar que el que la Comissió vol que aporte és la nostra experiència personal respecte a la composició musical de l'Himne de Dénia i això sí que ho puc fer i, a més, amb molt de gust.

Més de vint anys després de la seua mort, és per a mi una gran alegria poder reviure aquells feliços anys i més ho haguera sigut per a ma mare, que fou la seua entusiasta col·laboradora, però fa uns mesos que se'n va anar a ajudar-lo a compondre cants celestials, així que seré jo qui rebusque en la memòria i en els seus escrits, per a contar-vos el que sé de primera mà.

Li agradava molt compondre himnes per a les ciutats que apreciava. Citaré uns quants, com són el *Himno de Chinchilla*, el seu poble natal; el *Himno a la Virgen de la Cabeza* (Casas Ibáñez), on va viure uns feliços anys com a director de la seua banda; el *Himno a la Vendimia de Jerez*, on la meua família va viure molts anys i mon pare va desenvolupar una gran activitat musical dirigint la seua banda, orquestra i orfeó, als quals també va compondre un himne; *Canto a Madrid*, que va dedicar al poble de Madrid amb motiu de la jubilació com a director de la seua banda simfònica municipal.

Va compondre sobretot himnes per a diferents ciutats i entitats d'Alacant, on va exercir la seua tasca musical més anys i on va voler tornar per a viure, després de jubilar-se.

Va compondre el *Himno de la Orden de la Dama de Elche*, himnes per a diferents fogueres d'Alacant, com Maisonave, Virgen del Remedio-La Paz i Calvo Sotelo, perdoneu-me que mencione, sense dissimular el meu orgull, ja que aquest

últim va ser un regal que mon pare va fer a la comissió de la foguera per haver-me triat *Bellea* de Calvo Sotelo en 1979, quin any més meravellós per a mi! Va compondre l'himne de Santa Pola, lloc d'estiuieg de la família, i el de Dénia, que m'ha donat l'oportunitat de recordar els bons moments passats a la terreta.

També podem considerar himnes la *Boda Alicantina* i la *Santa Faz*, que estan molt arrelats en el poble alacantí i tenen molt d'èxit al ser interpretats en qualsevol lloc.

Tot açò ho podem trobar en la seua biografia, però m'agradaria remarcar el sentit popular que volia donar-li als seus himnes que, a banda de la gran qualitat musical, sempre volia afegir-los el component de "poder ser cantats". Li ho escoltava amb molta freqüència durant la sobretaula familiar. Encara que resulte estrany, amb el café a ma casa es parlava i es segueix parlant d'aquestes coses.

Sembla evident, no? Per a què s'escriuen els himnes? Per a posar música i lletra als valors i peculiaritats d'un col·lectiu i poder embellir els seus actes més importants i emotius.

Va escriure en el seu article *Devoción y Música*, per a la Setmana Santa de Crevillent: "*Quando un pueblo canta, expresa sus más íntimos sentimientos, sus más queridas angustias y dolores, pero también sus más caras alegrías y esperanzas, en las melodías que elige y en el modo de cantarlas*".

L'Himne de Dénia té una bonica lletra de Jaime Salort, traduïda al valencià per Vicent Balaguer, que a més expressa veritats evidents sobre la seua mar, la seua horta, els seus tallers, el castell, les festes del foc... Com no havien d'inspirar eixes paraules a un músic que gaudia tots els dies d'eixos llocs, perfums i sentiments?

Don Moisès Davia -inclús nosaltres el cridàvem així no per distància, sinó per respecte- era una persona i un músic apassionat, que posava arrels i tenia un gran entusiasme per la cultura dels llocs on va exercir la seua professió i va escriure en la revista oficial de les Fogueres de Sant Joan el seu article *Alicantinos de corazón*: "*...aunque no han nacido en esta bella y singular tierra, la aman, la respetan y defienden, sintiendo*

El meu granet d'arena, càlida arena, arena llebantina

como propios sus problemas y trabajando por su resolución. Alegrándose de sus alegrías y penando sus penas...sí, además se siente el alma inundada de amor y emoción cuando se ha conocido a la "terreta" a sus hombres, sus montañas, sus costas, sus paisajes, su clima, sus atardeceres, sus playas, sus noches embrujadas y su encanto maravilloso".

Ràpidament va entendre que, en totes les festes de la província, les comissions programen música perquè, com es va publicar en el seu article **La embriaguez musical**, *"la música es elemento imprescindible, veneno rápido y eficaz que se mete en las almas y los cuerpos de hombres, mujeres y niños logrando, junto con los demás elementos de la fiesta – truenos, fuego, gracia y picardía escultórica, belleza y flores – el milagro de unas fiestas maravillosamente populares, democráticas y honestas".*

En aquest punt de l'article, me n'he adonat que en realitat al citar els seus escrits és mon pare qui està escrivint-lo, per això ara vull aportar el meu granet d'arena, càlida arena, arena levantina.

Dénia, Alacant, Torrevella, Santa Pola, Crevillent, Elx, la Vila, Benidorm, Oriola, Catral, Xixona, Alguenya, Agost, Villena, Rafal, Relleu, Asp... en totes aquestes meravelloses poblacions i en moltes altres la meua família ha acompanyat la banda municipal d'Alacant mentre don Moisès desenvolupava la seua activitat professional. Tinc records de tots els pobles, sempre lligats a la música, *"la mejor y única música (ya que existen géneros musicales, pero sólo hay calidad cuando interviene el alma de un verdadero artista)"* així com va dir mon pare en **Cultura Musical Alicante**, article publicat en la revista oficial de les Fogueres de Sant Joan de 1973.

En tots aquests llocs recorde que hi havia música i festa, un concert, un certamen, un concurs, una festa patronal, un homenatge, i nosaltres sempre hi estàvem. Ma mare ens vestia "de diumenge" i gaudíem dels diumenges més emotius i alegres de tots els pobles d'Alacant.

Tinc la sort d'haver passat una infància i joventut rodejada de festes, perquè en la zona d'Alacant quan les celebren les gaudeixen molt. Diana pel matí, missa cantada, passacarrers,

concert, processó, romeria, aperitiu, ball... hi havia música a totes hores, interpretada pels veïns del poble que formaven part de les agrupacions musicals locals i feien gaudir als amics, familiars i visitants. Tot seguit, com a recompensa, degustaven les delícies culinàries de la zona, acompanyades de bons vins i refrescs.

Tenim aquesta afició tan arrelada des de menuts que ja no ens podem desfer d'aquest verí en tota la vida. Hui en dia, com a aficionats o professionals, com a intèrprets o públic, o com tot alhora, els seus fills i néts seguim participant activament de la vida musical de les nostres ciutats.

Com pot dir algú que no li agrada la música? Si hi ha música pertot arreu i a totes hores, en els bons i en els mals moments. És a la vegada relaxant i estimulants, distracció i concentració, frivolitat i profunditat, felicitat i tristesa...

En Música, mar y palmeras, publicat en ABC de Madrid en 1967 deia que *"un alto personaje una vez nos decía –No comprendo la afición a la música, no proporciona ninguna ganancia. La caza, por ejemplo, la comprendo más, ya que uno puede llevarse una pieza a su casa. En cambio la música... - Y efectivamente llevaba razón. Mucha razón. La satisfacción que la música puede proporcionar no es comestible, ni negociable, ni siquiera vale como la más detestable y sucia chatarra, último desperdicio de la materia. El valor de la música es espiritual, alimenta el alma, y sólo los que creemos en el amor, en el corazón y en la belleza sabemos que "hay razones que no conoce la razón", porque pertenecen a las razones del corazón".*

Vull acabar aquest escrit, que ha resultat ser un duet amb mon pare, afirmant que, quan Moisès Davia va posar música a la inspirada lletra de Jaime Salort, va sentir el foc i la passió de mil veus que canten a la il·lusió, i que tenia a Dénia en el seu cor.

Soledad Davia Moratilla

Filla de Moisès Davia, compositor de l'himne de la ciutat de Dénia.

4_ PEÇA SEGONA

a. Música de les comarques

Música de les comarques

Quan jo vaig estar vivint a Dénia recorde que una nit passejant per prop de la Casa de la Cultura vaig escoltar música de rondalla i jo, tafanejador com sóc, vaig entrar a vore d'on venia aquella música, i així vaig conèixer a la gent de *Pol's i Pua* que estaven assajant. I recorde molt bé que parlàrem un poc de tot. Els vaig preguntar si tocaven havaneres i em digueren que no. Jo els vaig dir que coneixia una que cantava Al Tall amb Maria del Mar Bonet, que ella deia que era de Dénia. Em digueren que no la coneixien, però jo insistent vaig dir que si la Maria ho deia seria veritat. Vaig agafar una guitarra i vaig començar a cantar "*Si a la Pedrera anàrem el que faríem primer de tot...*" i continuaren ells tots a l'hora "*...és dir-li a la Maria...*" La sabien, però no sabien que era una havanera.

Vos dic això perquè crec que la música popular ha anat passant de pares a fills i de músics a músics, i sempre ha estat viva als nostres pobles. La nostra gent és la que la va salvar. I a cada poble sempre hi havia bona gent que cantava: rondalles, grups de danses...

I un bon dia es pegà el bot: Els Pavesos comencen a cantar música popular i tradicional amb bons arranjaments, bones gravacions i cançons quasi oblidades es fan populars, i la gent les canta novament i les recrea.

Al Tall apareix amb un LP *Deixeu que rode la bola* i canta una sèrie de cançons populars però amb uns arranjaments molt cuidats. En eixe moment comencem a tindre a disposició de tot el món la música que passava a cau d'orella i que als pobles estava viva.

L'aparició de Lluís el Sifoner en la mateixa línia eixampla el panorama.

Aquelles cançons ja són una recuperació molt important. Després Carraixet de l'incombustible Lleonard Giner, que era la bandúrria de Pavesos, i els seus fills.

I comencen a multiplicar-se les gravacions que xuplen del tresor inacabable de la música popular fins als nostres dies.

Jo mateix grave el primer treball de cant d'estil a la Josepa Blasco i a l'Apa. I la Conselleria de Cultura inicia un treball de recerca de poble en poble de la música popular oral, i creen la fonoteca i l'editen en CD per a tot el món.

Això animà a molts grups a gravar i es fan infinitat de LP, amb grups molt diferents. Jo mateix edite al grup de la Llosa de Ranes, Sarau, un LP, de cants i ball de la costera, i un altre al grup de Xàtiva. En aquells LP canta un jovenet Pep Gimeno Botifarra. Ell anava de casa en casa amb la gent d'aquests grups per arreplegar cançons i recuperar-les.

I es va fer normal que aquest tipus de música es poguera escoltar a la ràdio i a la televisió.

Hui Pep Botifarra és un fenomen de masses i apareixen noves veus i noves formes...

Una cosa molt important ha sigut aconseguir que la

Música de les comarques

dolçaina entrara als conservatoris com un instrument més. El nivell hui dels dolçainers ha millorat moltíssim. Ja és fàcil escoltar concerts en els quals la dolçaina és solista.

Un altre pas molt important, però molt recent, ha sigut introduir també als conservatoris la càtedra de Cant d'Estil. A Catarroja ja funciona la primera i aquest Nadal vaig escoltar cantar *Albaes* a xiquets i xiquetes d'uns 14 anys.

Si aquestes cosetes aprofiten perquè valoreu la nostra música popular alguna cosa hem avançat. A Dénia ja fa anys que teniu amb la Música al Castell una mostra del que la música popular ha avançat i el nivell al qual ja ha arribat.

Una besadeta

Paco Muñoz
Poeta. Cantautor.

b. Un poble de cançons

Un poble de cançons

És molt probable que fins que un mitjà de comunicació com la ràdio va entrar a sa casa el valencià era la llengua principal en què cantaven i escoltaven música els nostres avantpassats. Els avis dels nostres avis s'enamoraven, es divertien, criticaven i ploraven amb cançons en la seua llengua pròpia com havien fet des de la creació del Regne de València al segle XIII. Cantaven en la llengua materna així com feien la majoria de pobles del món.

L'articulació al segle XIX de l'estat monolingüe i centralista amb la introducció de mitjans uniformadors com l'escola, la premsa oficial o la Guàrdia Civil no havia aconseguit imposar-se en tots els pobles de l'estat malgrat els esforços i prohibicions que des del segle anterior s'havien fet. La nostra

llengua havia estat prohibida en qualsevol espai públic (teatre, escola, cançons) però mentre les classes altes es passaven a la llengua de l'estat, les classes populars van continuar fent com tota la vida i empraven el valencià per al seu dia a dia. Les diferents manifestacions del teatre popular com els sainets, de les festes com les falles, publicacions escrites periòdiques amb milers d'exemplars com el Motlle o el Tio Cuc eren en valencià, com no podia ser d'una altra manera. I com no podia ser d'una altra manera també eren en valencià les cançons que es cantaven al carrer.

El poble valencià sempre hem sigut un poble obert i heterogeni. Les nostres terres sempre han participat de la barreja de pobles i cultures i ho hem vist com una cosa positiva i que ens

Un poble de cançons

feia avançar. Musicalment no va ser diferent i vam adaptar estils i instruments a la nostra forma de fer sense renegar del que som. Per ací es cantaven jotes, boleros, fandangos, malaguenyes, seguidilles...i s'arreglaven de forma espontània influències del nord d'Àfrica, d'Andalusia, d'Itàlia o del cor d'Europa. Tot i això la llengua amb què s'adaptaven músiques noves quasi sempre va ser el valencià, per als nostres avantpassats allò era el més normal. Ser del món sense deixar de ser de casa.

Però com he explicat al principi de l'article, els avanços tecnològics van deixar la nostra llengua descol·locada per als nous temps que corrien. L'estat no podia posar un Guàrdia Civil en cada casa, ni en cada carrer per a evitar que es

cantara o es fera teatre en valencià però sí que podia prohibir el seu ús en mitjans tan exclusius com la ràdio o el cinema (fins i tot va arribar a prohibir-se que es parlara en valencià per telèfon). Així és com el prestigi del valencià va anar perdent-se ràpidament. La gent de les classes populars va canviar la banda sonora de les seues vides i abans de la Guerra Civil els èxits que sonaven per la ràdio ja eren les cançons amb què la majoria dels nostres avantpassats s'enamoraven, es divertien, criticaven i ploraven.

La II República va portar a les nostres terres alguns avanços pel que fa a la llengua i l'autogovern però la Guerra Civil va esclatar unes setmanes abans que s'aprovara l'Estatut d'Autonomia del País Valencià on es preveia la cooficialitat de la llengua prohibida. Com tothom sap, el franquisme va significar, entre moltes altres coses, la caiguda al pou de la nostra cultura i aquells llargs anys van suposar la major repressió contra tot allò valencià que hem patit al llarg dels quasi huit segles d'història del nostre poble.

Als anys 60, però, les coses van començar a canviar. Començaven a notar-se les primeres mostres d'oposició al franquisme, les primeres vagues, els primers pamflets i les primeres pintades que apareixien secretament quan ningú s'ho esperava. L'antifranquisme s'organitzava sobretot des de les universitats i molts joves de classe mitjana rural descobreixen la importància de la llengua i de la cultura pròpia per a projectar un futur de democràcia i justícia social. En aquells moments naix el fenomen de la Nova Cançó i cantants com Ovidi Montllor, Raimon, Carme Girau o Lluís Miquel triomfaven entre la joventut seguint la influència de la cançó francesa o d'artistes americans com Joan Baez, Bob Dylan o Víctor Jara. Van ser anys de censura i de córrer davant de la policia però tambe d'Aplecs musicals i reivindicatius que posaven les cançons en valencià com a punta de llança de la

Un poble de cançons

lluïta per les llibertats i contra la dictadura. La nostra llengua acompanyava els canvis polítics i socials que s'estaven donant, malgrat tot, tornava a ser una llengua important.

L'arribada de la democràcia va suposar la recuperació (en part) del nostre autogovern amb l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia que tornava el valencià a l'oficialitat. Però al contrari del que es poguera pensar, aquell canvi no va suposar una millora de la música cantada en la nostra llengua sinó tot el contrari. Si durant els anys 70, els partits clandestins feien servir els cantants i músics de la nova cançó com a reclam per omplir els seus mitjans; als 80 la cosa va canviar. Tot i els lligams, fins i tot d'amistat, que tenien alguns dels nostres músics amb els nous alcaldes, regidors i consellers de la flamant democràcia, els concerts d'aquests van començar a desaparèixer. La nova esquerra no necessitava de reivindicacions, ni de cançons en llengües problemàtiques. Artistes com Ovidi Montllor veuen com d'un any per a l'altre el calendari d'actuacions s'enfonsa i se'ls fa pràcticament impossible mantindre la professionalitat. Ara tocava eixir de festa i col·locar-se (com va dir l'Alcalde de Madrid Tierno Galván) i per la tele i per la ràdio es promocionava indissimuladament un moviment totalment "escapista" com el de la Movida Madrilenya que a més significava deixar de banda la música valenciana.

L'arribada dels mitjans autonòmics com Canal 9 o Ràdio 9 no van canviar en res aquesta dinàmica i la música en valencià estava explícitament prohibida pels dirigents polítics de la cadena. Es va perdre una oportunitat d'or per a restablir la dignitat de la nostra llengua i la inversió milionària que la societat valenciana va fer en aquests mitjans no va tindre mai un retorn complet, ja que no va aprofitar per a bastir una autèntica indústria cultural valenciana on la música en valencià fóra un dels seus trets més distintius.

Als anys 90 i a pesar que l'escena musical que quedava de la nova cançó pràcticament havia desaparegut (o havia estat desapareguda) comencen a acabar l'ensenyament obligatori les primeres generacions que havien estat educades a l'escola en valencià. Això va provocar una nova embranzida pel que fa a la música en llengua pròpia. Apareixen grups com Obrint Pas dels quals molts vam aprendre tantes coses. Es recupera l'esperit reivindicatiu que havia tingut la generació dels 70, amb influències de moviments pròxims com el Rock Català o el Rock Radical Basc. Es produeix també una connexió amb la música tradicional amb l'ús de la dolçaina o la feina de recuperació de cançons ancestrals feta per cantants com Pep Gimeno Botifarra o Vicent Torrent (Al Tall).

A principis del segle XXI i malgrat el nul suport institucional, el moviment de la música en valencià va créixer comarca a comarca gràcies al suport de centenars d'associacions i persones que donen la cara per la recuperació de la cultura pròpia. Al mateix temps els grups valencians comencen a tindre èxit fora de les nostres terres cantant en valencià i comença un lent procés de professionalització. En aquests anys la música en valencià es posa al capdavant de les reivindicacions de canvi social i polític i constitueix una de les més grans oposicions a les majories absolutes del PP com ho havia estat als anys 70 contra el franquisme.

En l'actualitat, la música en valencià s'ha normalitzat en moltes zones del país, almenys cada volta és més estrany que et facen la típica pregunta de per què canteu en valencià? S'han multiplicat els grups i el públic. Podem dir que estem sens dubte davant d'una escena musical valenciana que es vehicula sobretot en llengua pròpia. Una escena que va diversificant-se musicalment i també pel que fa al perfil dels seguidors i on s'obrin debats tan interessants com la participació de les dones a dalt dels escenaris; però on

continuen oberts alguns interrogants que hem arrossegat al llarg de la història.

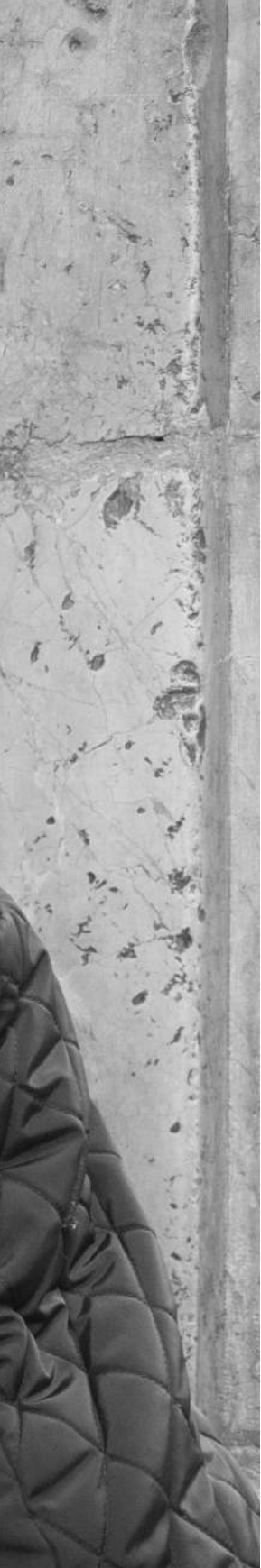
El canvi polític es va produir el 2015 i malgrat que es nota que les noves institucions del canvi aposten per la música en llengua pròpia continuem sense tindre una estabilitat que ens permeta assegurar la continuïtat del moviment durant tot el segle XXI. L'apertura immminent dels canals de TV i ràdio de la Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació (CVMC) pot ser un dels grans revulsius que esperem. La pressió popular ha fet que la llei obligue a un mínim d'un 50% en música en valencià en aquests mitjans. No obstant, la continuïtat de la música en valencià depén com ha sigut sempre de l'obstinació i perseverança del poble valencià per a enamorar-se, criticar, divertir-se i plorar en la seua llengua. No podem deixar que torne a passar allò dels anys 80, que una volta produïts els canvis polítics les institucions marginen la música en valencià. De nosaltres depén.

Josep Nadal

Fundador del grup "La Gossa Sorda". Cantant.
Compositor. Polític. Filòleg.

c. Dolcaina i tabalet: La raó de les colles

Dolçaina i tabalet: La raó de les colles

En resposta a un amic

Hi ha al meu poble una tradició de fa moltíssims anys: "LES DANSES DE PALACIO".

Les "dances de Palacio", que és com es coneixen popularment les danses a Muro, es celebren des de fa molt de temps, tant que no podem concretar-ho, però podríem situar el seu naixement com a festa lúdica i festiva en ple segle XVIII.

Estan lligades a la festa del Corpus i al carrer i la plaça Palacio, és a dir, el Palau de la Senyoria, on el poble de Muro pagava una volta a l'any un terç de les collites.

Les danses de Muro tenen una estructura molt senzilla, el cap de dansa, a l'altura de l'hort de Sandingo (on hi ha el taulellet del Santíssim), fa la treta de les dones balladores i va formant-se'n l'estructura, és a dir, la cadena de la dansa que comença a caminar cap a la plaça on es fan unes voltes, tantes com la gent que balla tinga ganes.

Tot seguit, els balladors que tenen més traça i que són més jòvens, podem començar a ballar els balls populars que ens han transmés els nostres majors; la Jota, el Fandango i el ball d'Alacant, creat o arranjat pel mestre Rafael Alcaraz Calatayud, amb ocasió d'una mostra dels balls de Muro a la plaça de bous d'Alacant durant les Fogueres de Sant Joan l'any 1936.

Bé, amb estes tradicions molt clavades dins de mi i amb la gran estima a les festes de Moros i Cristians, tot barrejat va fer possible que nasquera en el meu interior un sentiment molt fort vers la MÚSICA TRADICIONAL interpretada per la dolçaina i el tabal. Amb la companyia de tres amics que aleshores formàvem part de la Filà Maseros, vam iniciar el Grup anomenat "La Xafigà". Estos tres companys: Jaume Gosálbez, Rafelet Climent, Pepe Olcina i jo mateix, Paco Vicedo, des de principis dels 80 del segle passat començarem la tasca de recuperar, protegir, ensenyar, donar-li difusió, etc, a tot el referent a la música tradicional del nostre poble valencià, així com tenir contactes i intercanvis amb altres pobles de l'Estat espanyol i europeu.

Com a anècdota puc contar que en eixa ciutat que jo tan aprecie, Dénia, hem estat interpretant totes les vessants d'eixa música que tant volem i que hem estudiat i defés tantes i tantes vegades: Hem acompanyat a la Fallera major infantil de la Falla Oeste (Maria Navarro) en el primer acte que vam realitzar a Dénia i també a la Fallera Major de l'Oeste i de Baix la Mar, hem acompanyat a Esquadres, Ballets i càrrecs festers de Moros i Cristians, hem fet concerts de música tradicional a la plaça del Consell, i un llarg etc, de dies que d'una forma o altra hem estat fent festa en eixa ciutat, com deia abans, i que és allò que ens agrada.

La trajectòria de la Xafigà com deia un bon amic meu és aquella que:....."Xafigant i xafigant els records hem intentat

Dolçaina i tabalet: La raó de les colles

recuperar la nostra història, de segur que ens hem deixat molts xanglots per xafigar pel camí... Xafigant i xafigant les dolçaines i els tabals, la Xafigà hem extret el suc de les emocions, de la sensibilitat dels milers i milers de persones que han, hem assaborit la dolçor de les seues melodies. Han estat ara mateix trenta-cinc anys farcits de vivències inoblidables, de concerts, espectacles i viatges per tot arreu... En la Xafigà hem contribuït a reviscolar uns sons que ens han ajudat a no perdre mai la nostra identitat, perquè qui perd la identitat també perd els seus orígens...

El que queda és esperar que xafigant i xafigant el temps, la seua llavor continue veremant-se sempre, o almenys, un altre bon grapat d'anys..."

Paco Vicedo

President i fundador de La Xafigà, President de Federació Valenciana de dolçainers i tabalets. Alcalde i regidor de festes de Muro d' Alcoi.

d. La dansa i la música

La Dansa i la música

El grup Diànim Dansa en el seu esforç per recuperar antigues tradicions de la nostra cultura popular ha incorporat, i segueix recuperant, els nostres balls tradicionals amb tot el que això comporta (indumentària, música, costums, llengua, etc.).

Els balls i danses sempre van acompanyats per la música. En les actuacions, principalment, per la rondalla (els instruments antigament estaven formats per elements casolans com: canyes, el cànter, l'espardenya, la botella d'anís, les culleres, les mans, les postisses, etc.) i la dolçaina i el tabalet en els balls de carrer o plaça.

La "Dansà de Dénia" és tradicional d'aquesta ciutat, com el nom indica. Ja fa temps, anys, que el grup començà a ballar la "Dansà de Dénia". El "ti" Antonio, el barber del carrer del Pont, ens va explicar com era l'última "dansà" que recordava, allà pels anys quaranta. Diu el "ti" Antonio que Obres de Port, omplí el carrer de banderoles de tots els països, de façana a façana, i només estava enllumenat per les llums dels dos sants. Recordava els balladors: Mariana de Castro, la dona del "ti" Llorenç "el titi", els germans Morosos, la dona del "ti" Gallic (la tia Rogeta), Toni Enguix, Toni el Vilero (aquests dos eren xiquets).

La Dansa i la música

Després d'aquella última vegada, hagueren de passar quaranta anys perquè l'Associació de Veïns de Baix la Mar, decidira recuperar-la amb l'ajuda de Teresa Ortiz "la barrista" i el Vilero que els la van ensenyar. Assajaven en el Centre Parroquial que hi havia on abans era la draperia, al costat del baret. Com no coneixien cap tabaleter ni dolçainer, ja que aquests instruments quasi havien desaparegut, s'acompanyaren amb instruments de vent: el clarinet de "Jalisco" i la percussió de "Cortés"; i així tornaren a sonar i a ser ballades les notes de la nostra "dansà" pels carrers de Baix la Mar.

Després que un grup de persones del barri de "Baix la Mar" recuperaren una part del ball, el grup Diànum va prendre el relleu d'aquestes persones i va continuar amb la difusió del que es va recuperar d'aquesta dansa popular, i dediquen una jornada en el mes de desembre al carrer del Marqués de Campo i la ballen en totes les actuacions del grup. Sempre s'intenta fer participar al públic assistent.

El País Valencià és molt ric en danses, entre elles cal destacar les que es ballen al Corpus: cabuts o nanos, els pastorets, teixidors, cavallets, panderos, llauradors, cintes, la dansa de la Magrana, la dansa dels Arquets i sobretot el ball més significatiu del Corpus, el de la Moma. Aquest ball representa la lluita del Bé i del Mal i està format per set dansadors (els set pecats capitals) i el dansador central -la Moma-, que va vestit de blanc i representa la Virtut. També està la dansa dels gegants. La música dels gegants la va compondre el mestre Josep Sendra per als gegants de Dénia (Tirant i Carmesina). A més, la dansa Plana i la dansa Folklòrica.

El grup Diànum Dansa balla folklore de tot el territori valencià i també participa en aplecs i en festes populars d'altres ciutats i nacions, tant espanyoles com d'Europa. Col·labora en tots els esdeveniments que ho demanen i també realitza balls solidaris, com, per exemple, a la Residència Santa Llúcia i l'Hospital la Pedrera. Enguany en la cloenda de la mostra folklòrica, de setembre, Diànum Dansa ha fet homenatge als 145 anys de la dansa Grotesca del carrer Trinitat. Així mateix el grup balla jotes, boleros, seguidilles, malaguenyes, fandangos, etc.

Pilar Siscar

Mestra al CEIP Les Vessanes de Dénia

5 PEÇA PRINCIPAL

a. Les falles són música

Les falles són música

Una col·laboració fallera

Per donar-li entrada a la posterior matèria temàtica de treball, primerament vull agrair una sol·licitud que em van fer uns joves del "ponent", perquè prestara la meua col·laboració en el futur llibret de la falla de l'Oeste 2018. I aquí està.

Desitge que aquesta col·laboració estiga al màxim, a l'altura de la comanda feta. I també, per què no dir-ho, pel meu "ego" vanitos com a ser humà que sóc -perquè mentir-, i com no, per donar-hi una mesurada resposta personal a la confiança que m'han brindat.

Vicent, Valentín i els altres delegats de la comissió, sincerament, gràcies. Felip.

A partir d'ara comence: La música, una font de sensacions i cultura que es converteixen en sentiments humans.

Abans que cap altra cosa, *grosso modo*, hem d'assabentar-nos d'allò que diuen els nostres diccionaris sobre la semàntica del mot *música*.

En el de la nostra llengua comuna, els seus significats són: 1. Art d'expressar mitjançant coordinació dels sons en el temps. 2. Sèrie de sons per a una harmonia o disharmonia que afecten l'oïda, d'una manera agradable. 3. Sons melodiosos, que l'oient percep agradablement, etc. 4. Banda de música que toquen tots junts. 5. Basant-se en una partitura musical escrita, interpretació vocal, orquestral o mixta.

La pomposament denominada "*Real Academia de la Lengua Castellana*", que per obra i gràcia de la política de l'Esperit Sant, ara dita també "*Española*", dona els conceptes

següents: "*sucesión continua de sentidos melodiosos o armoniosos. Arte de combinar los sonidos de manera que cause deleite al escucharlos. Compañía de músicos que tocan juntos. Composición musical.*"

Com que ja tenim una petita noció, anem a parlar-ne. I encara que és ben cert que les definicions literàries ens ajuden, una altra cosa és el fet de sentir i gaudir la realitat quan s'escolta, no? Quan eixes maneres especials de comunicar sensacions que porten vivències dels sentiments ens arrossegueu al lloc on, en el fons, volem anar. Aquí... allà... o més enllà. És un sentir tan sentimental i tot comença amb la pròpia vida.

Segons els ginecòlegs entesos en el tema, als prenats els agrada moltíssim escoltar els batecs del cor de la seua mare, que els relaxa dins del ventre matern perquè els dona seguretat. Fins a l'extrem de no tenir massa gana de sortir a "la plaça de la vida". Així mateix, hi ha doctors que per tal de llevar-los "la por", els posen músiques meravelloses, no estridents, perquè vagen a poc a poc animant-se en seguretat a un altre mode de viure quan entren de ple a la vida del planeta Terra.

I és des de la mateixa tendra infantesa quan prenem contacte amb la música. Sí, música de tot tipus, de la pròpia existència -posem-nos filosòfics- terrenal ens ompli de tota mena de vivències sentides segons les circumstàncies que passem. Des de les curtes edats infantils a aquelles altres a les quals podem arribar. I com si foren les nostres particulars "pel·lícules de cinema" posem en cadascuna d'elles la música que ens atrau i ens fa viure millor a escena.

Les falles són música

N'hi ha de dibuixos animats, també d'estudiants i escoles, i com no principiants en matèries més extenses de "Pretty Woman", de "reines" i princeses, d'enamorats i desenamorats. De polítics malsonants que enganyen i furten, celestials de somnis que... de moros i cristians, dels que se'n pugen en globus, de l'espai de poc honrats, de gent de primera i de primera gent. De pirates i bucaners, de bandolers, de cia i companyia, etc. Ah! I perdó, també n'hi ha de *cowboys*, *vaquers* i d'indis de *cañón*, sí, del Colorado.

En fi, que tots sabem quines són "les músiques" que de fons ens agraden, i així anem tirant amb simfonies rítmiques, folklòriques, de ball, lentes... A més a més, diverses formes, sí, les que "canten"...

No sols és un privilegi dels éssers humans, sinó també d'altres éssers vivents de la resta del planeta. Continentals o submarins. Mamífers, amfibis, avícoles i fins i tot herbacis.

Els nostres germans més pareguts, sí, els simis, els parents més veïnats, esperen els felins, els canins, les aus, els ovípars, etc... després les plantes, les flors, els càntics dels nostres arbres, submarins com les serenates de les balenes, els sorollosos dofins, els esclats de les foques... en fi, que a hores d'ara encara anem descobrint-les. Que tots els éssers vivents tenim en la música les nostres pròpies "tocates".

A més, l'última notícia de què ens hem assabentat és la dita per l'agència espacial nordamericana, la NASA -no hem de confondre-la amb la muller del nas- que informà a tothom que s'havia captat per onades espacials un ritme musical provinent del propi univers amb sons melodiosos venint dels

moviments de les galàxies, que siguen del tipus que siguen, no poden ser part de l'omnipotent. No us enganyeu, en ovni potent.

Baixem, baixem, xafem terra perquè crec que me n'he pujat massa!

Però, va de bo el tema. Us plantege la pregunta: les falles sense música, serien la mateixa cosa? Els fallers i les falleres, gaudiríem igual de la festa? Sincerament pense, encertant o errant, que la música és un dels pilars que sostén gran part d'aquest muntatge festívol, sense ell, de segur que se n'haguera tombat. Si no, pregunteu-vos, però feu-ho sincerament: Que seria la festa sense la música? Les falles, viurien tant si no tingueren musicals acompanyants? Que tres jornades més dolentes si no hi haguera passacarrers. Quins vestits més pocs lluïts si tan sols foren monuments. Les cercaviles de tota gana, de sensata i radiant alegria, a la mostra més vulgar de la bajaneria. No diguem res a l'hora de rebre el premi. Tota una estampa de goig i d'alegria ompli la plaça. I al que no, doncs la frustració amb música al menys s'atura, et fa mirar a l'any que ve. "Voreu com això no passa!", i sempre igual... Sempre passa.

No sols són aquestos tipus de "partitures", també hi ha d'altra classe, com són els rítmics i sorollosos sons que donen els coets, traques i mascletades. Els curts de mitjans, que aprofiten els balls dels passacarrers per a "fregar-se" amb les falleres... Eh! I alto! Aquest mot en castellà equival a "roce", res més quan per les nits les tocaetes que ens agraden. En escoltar els sons dels cristalls, *whisky* i gel abans de fondre's... "Músiques" que fins i tot ens fan dormir

Les falles són música

la mona -no la de Pasqua, precisament-. Les músiques que ens posen als xiquets contents, i a les mares "pobretes" darrere, en tot moment. Mai, sense cansar-se.

Però, això ben cert és, que ara no és com quan es feia abans. Ara és com tot, ha canviat. Però malgrat l'evolució segueix igual: falles, festa, folklore, alegria, rialles, plors, alguna que altra...um...um... Però estimadíssims lectors, res seria igual... igual mai! Sense la música.

Per la senda de les flors, ja ve l'estiu; despertant els nostres cors, el mon faller riu...

En homenatge a la música, i als autors d'aquesta...

...Un faller

Setembre 2017/Falles 2018

b. L'himne dels fallers

L'himne dels fallers

El cant de l'estoreta o "El fallero"

El cant de l'estoreta, tant estimat pels fallers, és en realitat un més dels que van nàixer de la creativitat popular en un moment en concret de la València del S.XIX, o fins i tot, més enrere. És una peça més d'eixos cants populars de diversos autors, el més recent Miguel Asins Arbó que han recopilat per a persegüero.

Per què es cantava? Per a cridar al veïnat que donaren els trastos vells, però també cantaven els xiquets per Nadal i feien dotzenes de jocs que tenien com a base una estrofa cantadora que entre tots corejaven: "*¿Qué es ese ruido?*". "*Obriu*". "*Una tarde fresquita de Mayo*". "*Allí va la capitana*". "*Al pasar la barca...*". "*A qui pegue, pegue*". "*El patio de mi casa...*". "*Este baile de las cascarrillas*". "*Estaba el señor Don Gato*". Són musiquetes que han passat de generació en generació entre jocs.

L'himne dels fallers

Però el de "l'estoreta" es pot enquadrar també entre els pregons populars dels cents de venedors que pels carrers oferien les seues mercaderies o els seus serveis: "el gramener", "el llanterner", "el veneor d'arrop i tallaetes", "l'aiguador", "l'afilador" i tants i tants altres venedors. Tots tenien els seus cants i es feien notar per mig de cridades cantades de les quals la nostra música pot ser veïna.

La Falla és la festa popular per excel·lència. Un costum àrab, transformada i millorada amb el pas dels segles fins arribar a ser caricatures en protesta de "la plebs".

Primer els moros, amb els sorollosos alalies solemnitzaven les seues festes fent grans fogates, els cristians feren seus després eixos costums, com molts altres i així lentament arribaren als "1800" i tots els anys el 18 de març els ebenistes i fusters feien la seua "falla" davant dels seus tallers.

Fins que en 1849, el Sr. Vicent Boix, primer promotor de la festa fallera, aconseguí que l'esperit faller entre de ple en la gent valenciana. Eixe any es cremaren a València nou falles, després arribarien per tot arreu dels pobles valencians.

Les falles, els fallers i les falleres, sempre anaven fent cercaviles acompanyats de la música (molt necessària). Però clar, no teníem una cançó pròpia. És en 1929, el cabalós creador de melodies, i home de gran personalitat el nostre Serrano, autor de "La reina mora" o "Los de Aragón", eixe any el músic de Sueca donà a conèixer dos grans sarsueles: "Las hilanderas" i "Los Claveles" i és precisament eixe any quan un prestigiós industrial i faller D. Emilio Vilella, amic del Mestre Serrano, li proposa que componga un pasdoble que seria obligat en el concurs de bandes de música que se celebraria en les festes josefines.

La proposta és en ple assaig de "Los Claveles" i el Mestre Serrano, sense refusar la petició, la va deixar per a després de l'estrena de l'obra. Però... passava el temps i el pasdoble no arribava i sols gràcies a la insistència del fillol del compositor, Senyor Navarro Tatay, el mestre Serrano es va tancar una nit després de sopar, a soles amb el piano... I en mitja hora va eixir portant "El Fallero" en les partitures.

Al dia següent li ho va donar instrumentat al copista Medel i tot seguit se'n va anar cap a València. En el llibre d'honor de la música fallera ha de constar que la Banda de Música de Riola, dirigida per D. José Tamarit, va aconseguir el primer premi a la millor interpretació del pasdoble. Eixa nit havia nascut un pentagrama típic i carinyosament valencià. Eixa nit va nàixer l'himne de les falles, "El Fallero".

*Dades recopilades de LAS PROVINCIAS, "Historia viva de las Fallas".
Toni Martí Martí.

Toni Martí

Expresident de la Falla Oeste.

**c. Una banda
sonora sense
partitura**

Una banda sonora sense partitura

Encetat el mes de març, la música es converteix en part fonamental de la festa que ens acompanyarà fins a Sant Josep: les Falles. Sembla que la nostra vida, de sobte, es troba envaïda per una dosi d'optimisme i cordialitat, que el nostre estat d'ànim comença a bullir i enlairar-se cel amunt i, a més a més, si ens acompanya el bon oratge i el sol mediterrani, els carrers s'omplin de gent que sembla disposada a viure els dies vinents amb major alegria. S'escolten els acords per tot arreu dels municipis valencians que celebren aquesta festivitat. Tot plegat, suposa el preludi d'un mateix esdeveniment, tot respon a una mateixa raó: està prop la primavera, el tro i el foc, que tan presents estan en la nostra festa. Per a mi, són dos les bandes sonores que ens conviden a gaudir d'aquesta festa: d'una part, les bandes musicals, formades per músics, instruments i partitures; i d'una altra, la formada pel so que emet el tronar de la pólvora, i és aquesta composició musical la que a mi més m'agrada.

El simple fet de tronar la pólvora en aquestes festes és una banda sonora en si mateixa, sí, de bona veritat ho és. Preparant un pessic d'un compost químic embolicat en paper, un tro, tot sol o amb un estopí, junt a altres components pirotècnics que s'utilitzen hui més moderns, em veig capaç de compondre la millor de les simfonies. El tro de cada traca, cada *mascletà* i cada castell són mil·lèsimes de segons, instants en els quals el meu cor bateja i el meu

cervell s'accelera en sentir com cadascun dels esclats i de les explosions produeixen una banda sonora única i singular, amb els seus acords, notes, tempos i compassos. He de confessar que, la majoria de vegades, quan presente en públic el resultat d'una composició que he preparat, sense importar la quantitat de pólvora que he utilitzat, el que pretenc és sempre el mateix. Tractar de transmetre als assistents allò que el tronar dels coets em fa sentir, un munt de sensacions i una quantitat de sentiments compassats i que em resulta difícil d'explicar en paraules i que alhora em desborden.

Vosté, home o dona, major o jove, faller o no, li propose que en aquests dies de falles, estiga pel carrer o en sa casa, que pose l'oïda i el cor, ambdós necessàriament, i escoltarà els compassos i el ritme, el seu cor batejarà, pel nas li entrarà l'olor a pólvora i serà aleshores quan podrà crear a la seua ment la seua pròpia melodia. Gran el resultat, veritat?

La pólvora no provoca sorolls, no s'enganyen, ben al contrari, és la banda sonora de les Falles i per descomptat, són les notes musicals de la meua vida. Notes que he après a interpretar des de ben jove, al costat del meu pare i del meu iaio. Ells m'han ensenyat a escoltar i entendre els compassos, ritmes i simfonies en fer tronar la pólvora; amb

ells vaig comprendre perfectament el tro en tota la seua magnitud, i han transmés el sentit de la pólvora en la meua vida. Ara sóc jo qui faig les composicions, heretades del seu saber, notes de les quals no trobaran escrites en cap partitura a l'ús.

Aprofitant l'ocasió, els convida que en la seua pròxima *mascletà* paren bé l'oïda i el cor, i si en la seua ment sonen acords hauran comprés el que ací els he tractat de contar.

"Els coets són la música que desperta la gent al matí, la mascletà és el triangle que et crida a menjar i el castell de focs és la cançó que et presenta la nit".

Gaudiu de les Falles.....i dels trons.

Josep Borredà Bañuls

Pirotècnic i gerent de pirotècnia Hnos. Borreda

d. Albaes:
Dolçaina i
tabalet

Albaes: Dolçaina i tabalet

Arribat el dia, la Colla la Xareta, es disposa a viure un dels actes més tradicionals de la setmana fallera, **el cant d'albades**.

Aquesta tradició, que naix al segle XIV, és encara vigent a les festes de hui en dia i els músics, d'alguna manera, es fan responsables d'apropar a la gent aquest costum valencià del qual tots ens sentim orgullosos.

"A poc a poc, anem anunciant la nostra arribada, amb el so del tabalet i la dolçaina. La música trenca el silenci de la nit a la matinada i crida els veïns cap a la plaça.

El públic s'arremolina. El món faller espera impacient, mentre les falleres, amb nerviosisme i il·lusió, donen pas a l'inici de l'acte.

Nosaltres, els músics, som coneixedors del que ocorrerà però, tot i això, no podem evitar sentir gran emoció, ja que en aquesta ocasió no som els únics que jugarem amb la música. El cantaor i versaor, "entre consellats", s'encarregaran de donar forma a l'albà."

Cal tindre en compte, que l'albà rep el seu nom a conseqüència del moment en què s'interpreta. La nit es converteix en l'instant perfecte per representar aquest cant, que als inicis era utilitzat amb la intenció de fer crítica i burla dels assumptes més polèmics de la societat.

Hui en dia, al món de les falles, l'albà s'empra per a descriure amb gran virtuosisme els trets més característics de la persona a la qual va dedicada. Són el versaor i el cantaor, els principals protagonistes de la nit, que amb gran originalitat i creativitat aconsegueixen fer arribar al públic una lletra pensada i interpretada d'una manera espontània.

"La Colleta comença a tocar, al ritme del tabalet i la dolçaina, una música que naix d'una partitura estudiada i quadriculada.

Mentrestant, observem la figura del versaor, que va creant la lletra que serà entonada i finalment, el nostre silenci s'encarrega de donar pas a la veu esperada.

El versaor transmet a poc a poc la lletra al cantaor, que la interpreta d'una forma totalment subjectiva, entonant-la de manera improvisada i jugant amb el to de la seua veu.

Però la vertadera màgia de l'albà, resulta de la capacitat del cantaor per a compaginar el fet d'escoltar i cantar al mateix temps.

Albaes: Dolçaina i tabalet

A més, versaor i cantaor s'inspiren en la nostra música i en l'emoció del moment i van deixant-se portar per la reacció de la gent, que gaudeix activament del virtuosisme d'aquests dos artistes."

Així és com, davant els ulls de les emocionades falleres i els seus acompanyants, arriba a la fi aquesta nit tan especial de la qual per a nosaltres és un plaer formar-ne part.

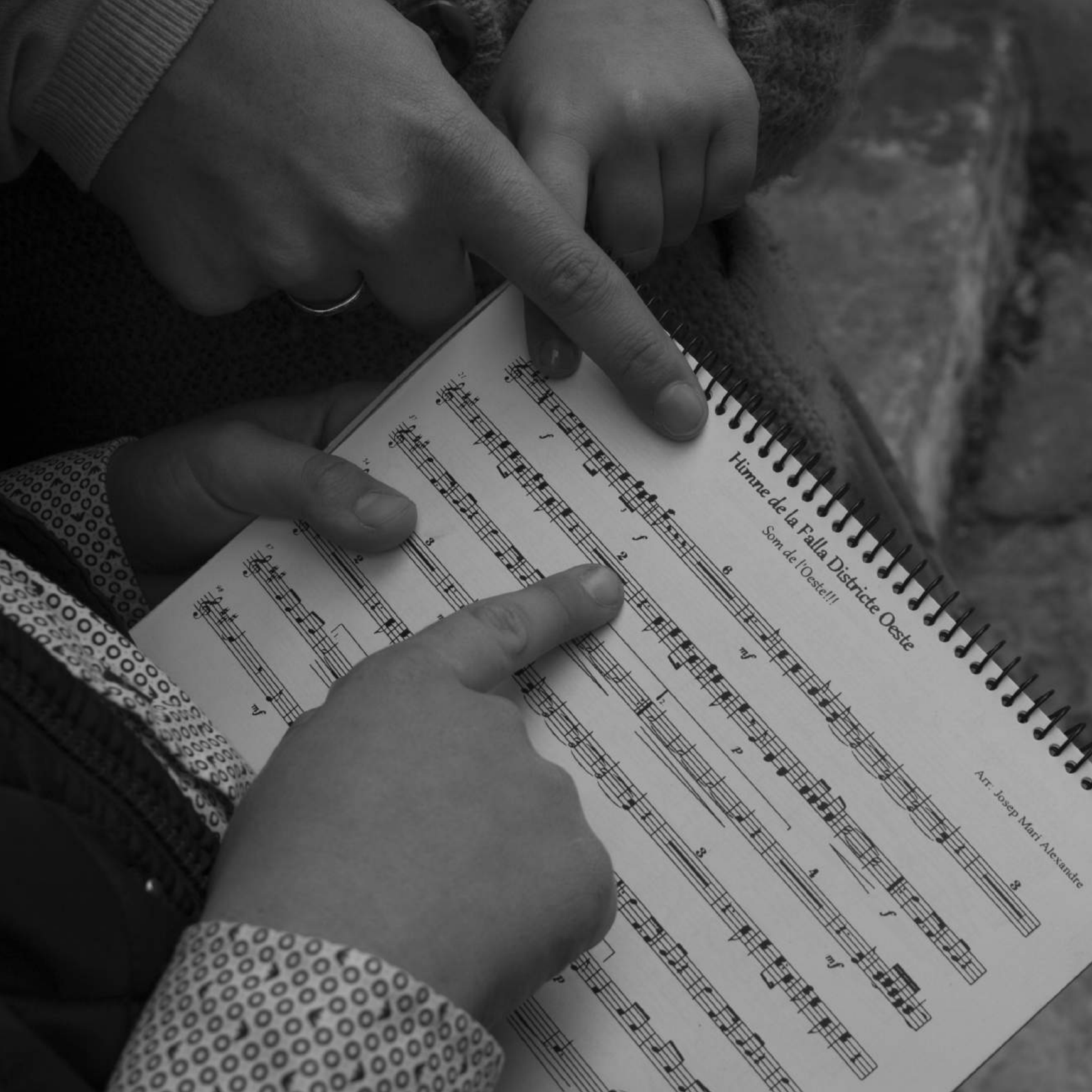
I és que, per als músics, el cant d'albades amb tot el que

envolta, és una altra forma de continuar fent història mitjançant la música, que sens dubte, és amb el que més gaudim.

Antoni González
Colla de Percussió i Dolçaina la Xarèta.

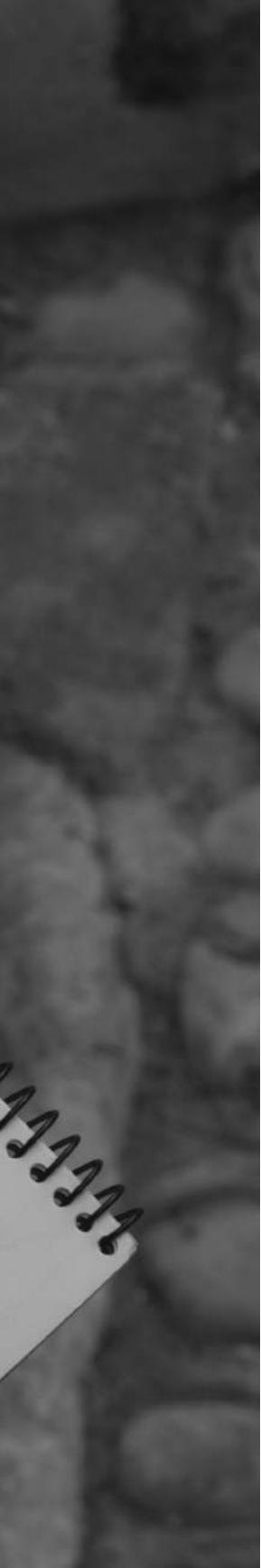
6_
PEÇA
DELS 70
ANYS

Himne de la Falla Districte Oeste
Som de l'Oeste!!!

Art. Josep Mari Alexandre

a. Així sona l'Oeste

Així sona l'Oeste Himne

Himne de la Folla Districte Oeste
Som de l'Oest!!!

Letra: Joan Pons
Música: Joan Vicens
Air: Josep Martí Alexandre
Som de l'O - est!!!

$\text{♩} = 100$

Charinet in Bb
Alto Sax.
Tenor Sax.
Trumpet in Bb
Trombone
Tuba
Cassa
Plata
Bombo

Som de l'O - est!!! Som de l'O - est!!! Som de l'O - est!!! Som de l'O - est!!!

Bb Cl.
A. Sax.
T. Sax.
Bb Tpt.
Tbn.
Tuba
Perc. 1
Perc. 2

Som de l'O - est!!! Som de l'O - est!!! Som de l'O - est!!! Som de l'O - est!!!

Bb Cl.
A. Sax.
T. Sax.
Bb Tpt.
Tbn.
Tuba
Perc. 1
Perc. 2

Som de l'O - est!!! Som de l'O - est!!! Som de l'O - est!!! Som de l'O - est!!!

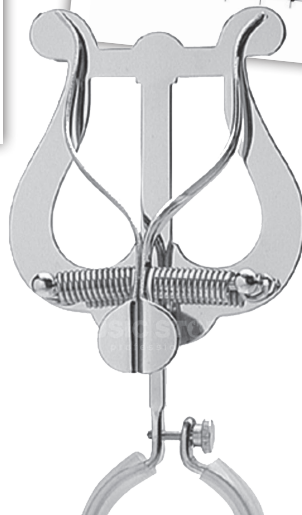
Bb Cl.
A. Sax.
T. Sax.
Bb Tpt.
Tbn.
Tuba
Perc. 1
Perc. 2

Som de FO - es - te! Som de FO - es - ja hem nos - cir _____ Som de FO - es - te!

Br-Cl
 A. Sa.
 T. Sa.
 Br- Tpt.
 Tbn.
 Tuba
 Perc. 1
 Perc. 2

The image shows a page from a musical score, likely for a concert band or orchestra. The score is written for eight parts: Br. Cl. (B-flat Clarinet), A. Sn. (Alto Saxophone), T. Sn. (Tenor Saxophone), Bb. Tpt. (B-flat Trumpet), Tru. (Trumpet), Tuba, Perc. 1 (Percussion 1), and Perc. 2 (Percussion 2). The music is in 2/4 time and features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. Dynamics such as *mf* (mezzo-forte) and *f* (forte) are indicated. A large, stylized graphic of a tuba is positioned at the bottom left of the page, partially overlapping the Perc. 2 staff.

c.Des de l'altre còstat

Des de l'altre costat

Sona el despertador i amb la innocència i la candidesa pròpies d'aqueixa edat en la qual les coses encara t'il·lusionen, d'un bot m'alce del llit, hui és el dia, per fi ens anem a les Falles de Dénia, una actuació de la qual tots els meus companys de banda em parlen meravelles, "tocarem molt, ens cansarem, però veuràs com t'agrada, ja ho veuràs". En els assajos, dies arrere, el mestre Torres va traure una partitura, per a mi desconeguda, sembla ser l'himne de la Falla, de la Falla de l'Oeste, amb un ritme i una musicalitat inconfusible que encara hui sóc capaç de taral·lejar i fins i tot de tocar, les notes vénen al meu cap segons vaig recordant la seua melodia i creieu-me, una electrizant sensació vaga per tot el meu cos, solen dir que se't posa la carn de gallina.

"Anem papà, m'has de portar a l'autobús, sembla que ho porte tot", la xicoteta maleta repleta de vestits: torera roja, torera blava amb els seus clavells corresponents, camises, pantalons blancs, barrets i...bé són tants els uniformes que hem vestit durant tots aquests anys que s'amunteguen en la meua memòria, en fi però açò és una altra història, i per descomptat el meu saxofon. Tot disposat i rumb a Dénia, el camí des d'Alacant, se'm va fer etern, interminable, quins nervis, però per fi arribem, i allí estava, davant dels meus ulls, un gran disseminat de peces de cartó pedra, de ninots esperant el seu torn per a formar part d'un monument faller, era la Falla de l'Oeste, el monument del seu districte i la plaça que l'acollia.

Després d'instal·lar-nos en un xicotet hotel proper al barri, ens encaminàvem cap al districte per a començar les cercaviles, no vaig tardar molt a adonar-me'n que la relació entre els meus veterans companys i aquells fallers i falleres no era fruit d'un protocol de cordial benvinguda, abraçades, besades, era una mica més profund, fruit de moltes vivències compartides, una

amistat sincera. El temps, em donaria la raó, i no solament açò, sinó que em vaig convertir, com tots els altres, en protagonista d'aquesta història, una història gravada al so de la música la pólvora i el foc.

Les Falles de Dénia, m'obririen els ulls a una gran festa, però també a una gran gent que any rere any, i van ser molts els que vaig assistir puntual a la cita de Sant Josep, s'agermanava amb tots nosaltres en una gran comunió de fraternitat. Els dies van passar i a poc a poc, després de moltes cercaviles, menjars i desenes de músiques compartides, la compenetració amb la Falla era perfecta, els comissionats alegres desfilaven pel seu districte i al costat de les falleres que, de manera elegant i cadenciosa, movien les seues vistoses faldilles al ritme que marcava la seua banda, al compàs i el ball que dirigia l'inigualable Paco Sirvent, que movia al seu aire, amb un gran somriure en els seus llavis, tota una banda i a tota una falla, fent-nos botar i ballar incansablement. Quins moments! Sense dubte inigualables. Elegants i vistoses desfilades, imponents mascletades, jovials cercaviles, l'emotiva ofrena a la Verge dels Desemparats, menjars distesos i alegres, xarrades interessants, i divertits balls, instants un darrere l'altre viscuts al màxim nivell i amb l'avidesa d'aqueixa primera vegada.

I amb tot això, va arribar l'inexorable instant de cremar la falla, i amb ell, els sentiments a flor de pell, sentiments que anunciaven la fi de la festivitat, novament l'entelèquia, l'essència de les Falles, el color i la calor del foc, el so i l'olor a pólvora juntament amb el ressò de les notes musicals de la banda, que ens permetia assegurar-nos molt millor l'acostament al món de les passions i de les sensacions, per damunt dels nostres caps les cendres revolaven, avisant l'arribada de les llàgrimes, als rostres de molts de vosaltres i de nosaltres, per què no dir-ho, llàgrimes de pena pel final de la festa, llàgrimes de satisfacció

pel treball ben fet, tot entremesclat, però amb l'element que dóna sentit i raó de ser, els sentiments tornats en amor, l'amor transformat en pura emoció i devoció cap a la seua festa, les Falles de Dénia, la seua Falla del districte Oeste.

Vosaltres sou els culpables que un jove músic coneguera el significat de la frase "viure i sentir la festa", i que la banda "los Claveles" pot dir ben alt que aquesta és també "La nostra festa" i la nostra Falla amb majúscules. És cert que els actors d'aquesta història, que any a any es renova, han canviat, fins i tot molts d'ells ja no ens acompanyen, però estic segur que sempre hi haurà una jove fallera, faller o un músic, que viurà i aprendrà a sentir la festa del foc de la vostra mà. I permeteu-me acabar amb una frase d'Aristòtil: "L'amistat és una ànima que habita en dos cossos; un cor que habita en dues ànimes".

Gràcies per sempre falleres i fallers del districte Oeste.

Virginio Narro Navalón

Músic i component de la banda "los Claveles".

d.Cachorras
Band
present i futur
de l'Oeste

Present i futur

Falles i Música

Tot comença (si es pot dir que en algun moment acaba) per l'octubre amb la ressaca postfestera de l'estiu inquiet, ja prenent amb gana la rutina que ens dona la Tardor, quan el Mig any Faller de l'Oeste s'obri pas... Aleshores, quedarà no res per a les presentacions falleres!

Nomenament, dia de la bandera, pregó faller, aniversaris, acomiadament de càrrecs, Ilarie, American West, les Falleres Majors, pasdobles, samba Brasil, ballets, gent major, sorpreses musicals, rialles, la Cridà, bromes, mascletades, assajos, l'Ofrena de flors, els Presidents, putxero al Polígon, Mi gran noche, tomaca amb ceba i olives xafaes, la Cremà, les esperes al bar, crits, alegries, decepcions, el quintet de cervesa, la Plantà, l'esmorzar amb els expresidents veterans, xiquetes i xiquets, monument faller, anècdotes; podria continuar, continuar i continuar... tot açò sempre amb l'instrument i pensant en quina serà la pròxima cançó.

Música amb olor de pólvora.

Colors i sentiments, s'enxarxen i entremesclen

de cercavila per allà on anem.

Tocar i emocionar, emocionat tocant, tot alhora.

És març, temps de primavera,

sentint la Falla com la volta primera!!!

Sintetitzant es pot dir que la música per a nosaltres és una emoció... Emoció? Sí!! Emoció i un sentiment; adrenalina o més bé una explosió retroalimentada per la nostra Falla, que més que una Falla cal dir-li la

Oeste! Perquè ens sentim part d'ells sí, nosaltres la "Cachorras", els seus músics, amb els mateixos colors; el negre i el groc o groc i negre perquè on comença i on acaba és difícil de diferenciar. Malgrat que potser des de la bioquímica no hi haja cap relació, els músics sabem ben bé que les Falles porten en el seu DNA la música. Les mascletades i la pólvora són el cor de la Festa tanmateix la música és la sang que bombeja.

Molt de temps preparant i assajant una de les dates més significatives per a nosaltres, no obstant no són sols els tres dies oficials de Falles sinó que realment és tot l'any, perquè qui cavalca per la Festa Fallera sap que no hi ha descans.

Un dels moments més especials per a qualsevol músic de Dénia és l'Ofrena de flors a la Mare de Déu. Estar a l'altura eixe dia, fer-se notar; però tampoc massa. Dur la música del barri al poble sencer i que siga la música patrimoni del poble; eixe dia és una responsabilitat.

Cadascú com a músic, nosaltres com a xaranga, el conjunt com a Falla...i tota la Festa aplegant al punt de trobada en comú, en un escenari immillorable, el nostre carrer Campos, reafirmant-nos any rere any, com a Valencianes i Valencians.

Donar les gràcies per l'oportunitat d'expressar una mica el que sent un de tants músics dels quals tenim la sort de participar en aquesta gran festa que són les Falles.

Enhorabona a la comissió i a tota la Falla Oeste...i a cavalcar tots units per la festa!!!

Cachorras Band

7
NOSALTRES
FEM MÚSICA
365 DIES

Himne de la Falla Districte Oeste

Som de l'Oeste!!!

Trombone

Lletra: Joan Pons
 Música: José Torres
 Arr: Josep Marí Alexandre
 om de l'O - es - te!

Som de l'O - es - te! I no te-nim por a nin - gu

T. Sx.

Can - tant a la
En es - ta _____

Programa de falles 2018

Programa de falles 2018e

DIJOURS 15 de Febrer

19.30 h: Visita del jurat qualificador del premi als casals que participen.

DIVENDRES 16 de Febrer

19.45 h: Concentració fallera en l'Avinguda del Montgó, visita casals i respectius bans de C. Roig, París Pedrera, Saladar, Diana, Port-Rotes, Baix la Mar.
21.30 h: Sopar al casal. Pack especial.

DISSABTE 17 de Febrer

19.45 h: Concentració de les comissions falleres a la Plaça de la Constitució i visita casals i respectius bans de Roques, Darrere del Castell, Campaments, Oeste i Centro.
21.30 h: Sopar al casal. Pack especial.

DIUMENGE 18 de Febrer

12.30 h: Presentació del nostre llibret a la Sala del Castell.
13.30 h: Dinar al casal.

DISSABTE 24 de Febrer

19.00 h: Inauguració de l'exposició del Ninot en el Centre d'Art l'Estació.
21.00 h: Sopar de Gala, on s'alliberaran els guardons als Fallers Exemplars i recompenses.

DIUMENGE 25 de Febrer

17.30 h: Gala fallera infantil al Centre Social amb lliurament de recompenses Argent i Or col·lectius de J.L.F i J.C.F.

DISSABTE 03 de Març

19.00 h: Des de les muralles del Castell de Dénia CRIDA de les F.M. de Dénia i PREGÓ.

21.30 h: Sopar de Germanor.

DES DEL DILLUNS 05 de Març

20.30 h: Sopar de "sobaquillo" al casal

DIVENDRES 09 DE MARÇ

21.00 h: Sopar de divendres al casal.

DIUMENGE 11 de Març DIA DE LA BANDERA

10.30 h: Concentració de la comissió a la plaça.
11.00 h: Recollida de les comissions en el següent ordre:
Falleres Majors de Dénia, Junta Local, Roques, Darrere, Campaments, Camp-Roig, París Pedrera, Saladar, Diana, Port Rotes, La Mar i Centro.
13.30 h: Imposició de corbatins a l'estàndard de l'Oeste.
14.00 h: Mascletada en la Plaça de l'Oeste.
14.15 h: Cacaquets, tramussos, vi i cervesa per a tots. Tot seguit dinar dels fallers al casal.
Patrocina: MIGUEL PUIGSERVER, MAITE PÉREZ, PEDRO MARTÍ I PATRÍCIA PÉREZ EN COMMEMORACIÓ DEL 25 ANIVERSARI
17.00 h: Berenar infantil. Patrocina: BAR COLOM
17.00 h: Música casolana i PARC INFANTIL al carrer Montcada. Patrocina: BAR CLÀSSIC.

DIMECRES 14 de Març

13.00 h: Dinar al casal. Paella del colesterol.
Patrocina: BENET FERRER.
16.30 h: Comencem les tasques de la plantada i tots a la plaça per tal de traure peces dels monuments.
20.00 h: Nit d'albades: F.F.M.M Dénia, Roques, Darrere del Castell, Baix la Mar, Campaments, i Oeste.

Programa de falles 2018

22.00 h: Tradicional sopar de falleres i fallers.

DIJOURS 15 de Març PLANTÀ

08.00 h: Comencem els nostres artistes amb les tasques de la Plantà.

14.30 h: Dinar de la plantada, paella. Patrocina Falleres Majors Falla Oeste.

17.00 h: PARC INFANTIL al carrer Montcada.
Patrocina: BAR CLÀSSIC

18.00 h: Berenar infantil al carrer Montcada. Patrocinat.

21.00 h: Sopar de plantada. Patrocina LA ROSTISSERIA.

DIVENDRES 16 de Març FINALITZEM LA PLANTÀ

09.00 h: Finalitzem els treballs de plantada.

14.30 h: Dinar de plantada. Fideuada. Patrocinat.

18.00 h: Visita de les F.F.M.M, corts d'honor, i Junta Local Fallera amb el següent ordre:, París Pedrera, Saladar, Diana, Port-Rotes, Baix la Mar, Centro, Les Roques, Darrere del Castell, Campaments, Oeste i Camp Roig.

18.00 h: Globotà de la comissió infantil.

20.00 h: Berenar/sopar infantil al casal.
Patrocina: FRUTAS LOZANO.

21.00 h: Sopar de plantada. Torrà. Patrocinada.

21.00 h: Començarà el recorregut, pels diferents districtes fallers, del jurat qualificador de la Crítica Local.

DISSABTE 17 de Març

08.00 h: Despertà Infantil.

08.30 h: Visita del jurat qualificador a les diferents falles.

09.00 h: Concentració a la plaça per a l'arreplegada de les

nostres Falleres Majors.

09.30 h: Esmorzar infantil al casal.

Patrocina: FUSTERIA BORREGUETS.

10.30 h: Arreplegada de la comissió infantil.

10.45 h: Concentració de totes les comissions a la Plaça de l'Ajuntament.

11.00 h: Acte d'homenatge a les F.F.M.M de Dénia, Roques, Darrere del Castell, Baix la Mar.

13.00 h: Lliurament de premis de les falles infantils.

14.30 h: Dinar al Restaurant Polígon.

17.30 h: Cercavila pel barri.

18.30 h: Mascletada en la Plaça Jaume I.

18.45 h: Concentració de les comissions en el carrer Federico García Lorca.

19.00 h: Acte d'homenatge a les falles Camp-Roig, Campaments i Oeste.

20.30 h: Lliurament de premis de falles grans.

22.30 h: Sopar al casal. Entrepanes. Tot seguit DISCOMÒBIL.

DISSABTE 18 de Març

08.00 h: Despertà infantil.

09.30 h: Concentració de per a l'arreplegada dels nostres Presidents.

10.00 h: Esmorzar infantil al casal.
Patrocina: PEDRO MUT JARDINERÍA.

11.00 h: Arreplegada de la comissió infantil.

11.45 h: Concentració de totes les comissions a l'Explanada Cervantes

12.00 h: Acte d'homenatge a Port Rotes i Centro.

Programa de falles 2018e

14.00 h: Dinar al Restaurant Polígon.
17.30 h: Cercavila pel barri.
18.15 h: Concentració de les comissions en la Plaça Jaume I
18.30 h: Acte d'homenatge a París-Pedrerà, Saladar i Diana.
20.00 h: Entrada de Bandes de Música. Itinerari: Marqués de Campo, Carrer Diana i Plaça del Consell.
21.30 h: Mascletada de la J.L.F. a la Plaça Jaume I.
22.30 h: Sopar al casal. Pizzes. Patrocina Pizza Store i Taormina. Tot seguit Discomòbil.

DISSABTE 19 de Març SANT JOSEP

08.00 h: Despertà infantil
09.00 h: Concentració de fallers a la plaça (arreglada del president) i esmorzar dels fallers.
10.45 h: Concentració de tota la comissió al casal per a preparar l'acte de l'ofrena.
11.30 h: Ofrena de flors a la Mare de Déu dels Desemparats.
14.30 h: Dinar al Restaurant Polígon i elecció del President exercici 2018/2019.
19.00 h: Recepció dels nous Presidents els baixos de l'Ajuntament.
20.30 h: Berenar/sopar infantil en el casal.
Patrocina: ELS COSINS.
20.30 h: Cremà de la Falla de l'Ajuntament.
21.00 h: Cremà falles infantils de secció especial, excepte el primer premi.
21.30 h: Cremà 1r premi de la falla infantil secció especial.
22.30 h: Sopar al casal i tot seguit Xaranga.
01.45 h: Cremà de la falla guanyadora del 1r premi de secció primera.

02.00 h: Cremà de la falla guanyadora del 4t i 3r premi de secció especial.
02.45 h: Cremà de la falla guanyadora del 2n premi de secció especial.
03.00 h: Cremà de la falla guanyadora del 1r premi de secció especial.

La Falla Oeste i la Junta Local Fallera podrà modificar sense previ avís, qualsevol horari o acte per imprevistos.

8 ELS INSTRUMENTS DE L'OESTE

